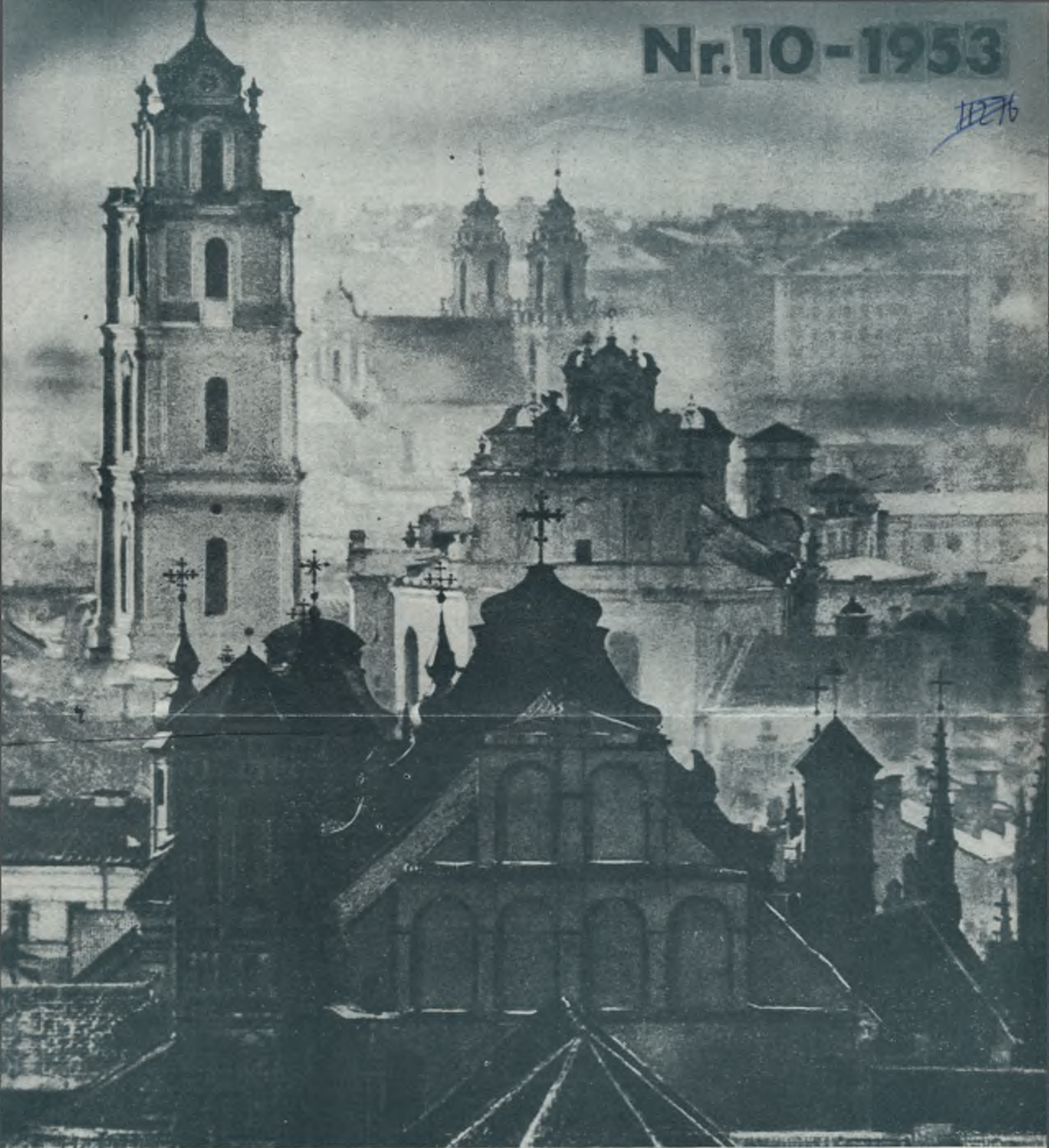

Nr. 10-1953

11276

KARYS

Winter Garden Tavern, Inc.
Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS
VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586
VISI KVIECIAMI ATsilANKYTI

WILLIAM J. DRAKE - DRAGONAS
LIETUVIS ADVOKATAS

85-03 WAREHAM PL.
JAMAICA, N. Y.
Tel. Jamaica 6-7272

Skaitykite ir platinkite
"TĖVŲ KELIĄ"!

Venueolos lietuvių mėnesinis žurnalas
Rašyti: Revista Catolica Para Lituanos,
Aportado 369,
CARACAS—VENEZUELA

LIETUVIŲ RADIO D-JOS PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Trečiadieniais 9:30 val. vak. — WWRL 1600 kc
Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdnl pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVergreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS
Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

Tel. EV 8-9794
M and Z
AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —
Complete auto painting
D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS Z. ZALIAUSKAS
937 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Tarpe Morgan ir Bushwick Ave.

Laikas ir erdvė — žmogaus didžiausi priešai!
Bet turint gerą ir teisingai einantį laikrodėlį bei naudojantis naujausiomis moderniškoms priemonėmis, tas priešas yra nugalimas. s a k o

LAIKRODININKAS
JONAS SUTKAITIS

kuris taiso ir parduoda visų firmų laikrodžius.
449 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.

TAUPLYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki \$10.000.00 — by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR...tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėms sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš dešimties milijonų dolerių - \$10.500.000.00.

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575
6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.
J. PAKEL — Prezidentas

LIETUVIŠKA
MAISTO KRAUTUVĖ

Cia gaunami skilandžiai, įvairios dešros, ūkiški sūriai ir kiti maisto produktai.

Užsakius telefonu, produktai pristatomi į namus

Savininkai

ONA ir ANTANAS KAUNAI

52 Hudson Avenue
BROOKLYN, N. Y.
Tel. UL 8-7821

KU biblioteka

093 00523471 6

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas, Zig. Raulinaitis ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusm. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuvėje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y.

NR. 10 (1292)

1953 M. SPALIS - OCTOBER

ĮSTEIGTAS 1919 M.

VILNIAUS KALNELIAI, SVEIKINAME JUS . . .

1920. 10. 9. ir 1939. 10. 28. — dvi laiko tėkmėj nutolę datos, bet viena ta pati prasmė: —su ryžtu ir ginklu budėti sostinė ir visos šalies gimtosios sargyboje, budėti ir nepralaimėti!

Abiemis atvejais Lietuva be reikalo ginklo nepakėlė ir be garbės nenuleido. Ir spalio 9-tąją teatsitraukė, bet ne pralaimėjo, o spalio 28-tąją nieko iš pasalų nepuolė, į svetimą nepasikėsino, pargrįžo teisėtai, nes į savastį, į tėvų sostą.

1939 m. rugsėjo Lietuva nepakluso Berlyno gundymams, nepažeidė neutralumo, o sostinę atgavus per užs. reik. min. J. Urbšį paskelbė "pasauliui ir lenkų tautai žinoti:

"Grįžus Lietuvos sostinei Vilniui į savo valstybę, neliko, iš lietuvių pusės, nieko, kas galėtų juos neigiamai nuteikti lenkų atžvilgiu."

Tai iš tikro krikščioniška ir riteriška: gyvenkime dabar kaip kaimynai pasitikėjime, taikoj ir talkoj. Deja, ne mes, lietuviai, kalti, kad štai vėl su liūdesiu ir apgailėstaviu (kai abi tautos pavergtos ir abi — tremty ir krašte — pakilę prieš Kremliaus tironiją!) tenka senos žaizdos atrišti ir su visu politinės nuovokos budrumu na-

J. CICĖNAS

grinėti Suvalkų sutarties sulaužymo nesibaigiančios pasekmės. Tada, kai rugsėjo tragedijos parblokštai lenkų tautai tiesta santaikos ranka, min. J. Urbšio lūpomis sykiu draugiškai ir sykiu griežtai išpėta:

"Kovos nuotaikos lietuviuose negalėtų tačiau neatgimti visu smarkumu, jei iš lenkų pusės pasirodytų ketinimų, nukreiptų prieš vieną iš šių dviejų pagrindinių Lietuvos teisių: teisę į bočių sostinę, teisę savarankiškai savam krašte tvarkytis."

Kaip po Spalio 9-tosios, taip ir nūn ir ateity už bereikalingą laiko gaištą kivirčiuos, o Dieve apsaugok, ir galimą kaimyninių valstybių piliečių kraujo praliejimą, iš anksto yra atsakinga lenkų tauta, kuri per savo palaidus vadus (pvz. Pilsudskį — Želigowskį 1920 m. ir jų palikuonis šią gyvenamąją valandą) neigė ir neigia tautų laisvės ir tarptautinio teisingumo dėsnius, stengėsi ir stengiasi pažeisti kaimynų žemių neliečiamybę. Šis, va, blūdas ir verčia mus susimąstyti ir, užuot kovojus vienu prieškomunistinės kovos frontu, dalį pajėgų atsargos sumetimais telkti prieš naujos lenkų oku-

pacijos grėsmę Vilniui ir Vilniaus kraštui. Tai žalinga abiem tautom, bet, kartojime, ne mes kalti. Mes turime neginčijamą teisę gintis. Ir mes lenkų egzilinės vyriausybės, gen. Anderso ir įvairių lenkų politikų iššūkį mobilizuotis ir rikiuotis Vilniaus fronte privalome priimti rimtai ir be dairymosi į šalį, nes tiesa tėra viena:

— Gana jau 1919—1939 metų būvyje visas milijonas mūsų tautiečių ir piliečių nešė ponų Lenkijos okupacijos jungą, o 1/3 atnografinių žemių buvo niokojama Varšuvos ekonominio nualinimo!

Ir tatai priimame ir kartojame kaip priesaiką savo vardu ir podraug brolių, kurie ten, krašte, irgi kovoja dviem frontais, nes bolševikai neseniai pradėjo suktą lošimą lenkais prieš lietuvius (pvz. davė lenkams teisę repatrijuoti, o štai, vėl steigia Vilniuje lenkų mokyklas, įvedė lenkų valandėles Vilniaus radiafone ir t.t.). Kremlius eina nacių keliu (atsiminim, pvz., Rinktinės vyrų — ir vyrų be ginklo! — sąmoningą stumimą į lenkų pagrindžio organizacijos, ir vokiečių apginkluotos! — spąstus ties Ašmena, Svieriais ir kt.).

Nebežinia, nugriauta ar tebēr cementiniai kryžiai Rasose, Trakų kapinėse, Jašiūnų, Pa-bradės, Švenčionių atšlaitėse ir daubose. Kryžiai vietose, kur šaltą ir rūškaną atsitraukimo spalį žuvo ginklo broliai. Yr ar nebēr kryžių, bet mirtis už tėvų žemę nepraeina su vėju lau-kuos. Žuvusiųjų ir invalidų va-lią vėliau perėmė kaip vėliavą visi po ginklu vyrai, perėmė Vilniui Vaduoti Sąjunga (25.-000 jaunimo ir senimo) bei Ge-ležinis Vilniaus Fondas (700.-000 Vilniaus pasų savininkų).

Kai lenkai (išskyrus Miko-lajczyko sąjūdį ir blaivią len-kų socialistų partiją tremty) ir toliau neatsisako savo impe-rialistinių kėslių, grįžkime ir mes į budrią poziciją. Veikia, veiksmų nesuprasta (Vilniaus referentūra ir speciali spaudos tarnyba seniai Vliko deklaruota, bet netesėta!) ir plačiosios visuomenės neparemiama (na-riais ir pinigais!) Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjunga. Ko delsiam, ko abejojam? Kas dar širdy karys ir šaulys — lygiuo-kime į talką!

Mintimi nubėgus į Spalio 9-tąją, iškyla reikalas suprasti ir paremti Mažosios Lietuvos (ne-painioti Klaipėdos krašto!) Ta-rybos žygius. Būkime valstybi-ninkai plačiąja šio žodžio pras-me. Vilnius ir Karaliaučius to paties fronto už etnografinę Lietuvą pryšakinės tvirtovės. Tai nebe svajonė, tai uždavi-nys ir pareiga mūsų kartai, proga, kurios daugiau gali ne-bepasitaikyti.

Ko mes bijome viešai ir atvi-rai tarti:

— Mūsų tautos ir valstybės ne tik teisė, bet gyvybinis inte-resas reikalauja, kad ateityje jau nebeturėtumėm bendros sienos su Vokietija!

Šiuo konkrečiu atveju baiki-me spaudoj peršamą iliuzinį, ir pavojingą, tikėjimą Adenaue-rio ar kurios kitos partijos neva nunacinta Vokietija (ar, mist-

rams keičiantis, keitėsi kry-žiuočių ordino politika?). Ir tautų teisė ir strategijos —tak-tikos sumetimais nuoširdžiai p a r e m kime atsistatysiančią Lenkiją su sienomis ant Ode-rio-Neisės. Sanvartos metu ir dar ranka rankon su laisvėjan-čiomis Ukraina ir Gudija mes tada pakilsime su mažiausiais aisčių kraujo nuostoliais.

Gyvenamoji valanda yra di-džiai atsakinga (koks siaubas: krašte genocidas, o Vlikas ir Diplomatiijos Šefas tūpčiuoja apie jų pačių rankomis sutver-tą "tvorą"!), ir visuomenė, lyg tvirtovė apsupimo metu, turi imti budėti.

Tremties visuomenės darbus ir žygius tegrūdina Spalio 28-tosios palaimintoji akimirka:

— Šiaudinės gairės supleš-kėjo ugnį, ir žengia broliai ka-

reivėliai Tėvynės vieškeliiais plačiais...

Artojai ir žvejai, amatininkai ir vos paskaitantys, seniai ir žvaliai jaunuoliai kaip plati Baltijos vilnis siūbterėjo į gat-ves ir pakeles. Garbės vartai, sakytum, ne iš eglėšakių, bet iš pačios širdies. Buvo tada atve-jų, kad marčios ir anytos, ir se-sės mergautinių dienų išnešė ir paklojo ant kelio drobes, ir juostas, ir rankšliuosčius, ir šaukė į Lietuvos karį ir polici-ninką: — Jums mūsų arimai, aruodai ir namai, ir jums mū-sų širdys, užu laisvę ir rimtį garbė ir šlovė!

Kai kas nenusimanydamas ar plokščiai galvodamas tebe-kartoja seną nevykusį kalam-būrą: "Vilnius mūsų—Lietuva rusų!" Sunku ir bereikalinga

(Nukelta į 194 psl.)

LIETUVOS RESP. PREZIDENTAS A. SMETONA, asistuojant vyriausybės nariams, iš prezidentūros balkono kalba į susirinkusią minią Vilniaus grįžimo iškilmių dieną.

ATSIMINKIME LIETUVOS LAISVĖS KOVŲ INVALIDUS

Lietuvos Nepriklausomybės kovų aukos, žiūrint mūsų krašto mastu, buvo gana didelės. Po kovų su bolševikais, lenkais ir bermotininkais 1922 m. pasigesta 2,527 vyčių. Kautynėse žuvo 40 karininkų, 1,299 kareiviai ir 67 šauliai; dingo be žinios 16 karininkų ir 813 kareivių. Kovose sužeistųjų buvo: 93 karininkai, 2,438 kareiviai ir 146 šauliai, viso 2,677 vyrai.

Lengviau sužeisti išgijo ir vėl grįžo į dalinius, bet labai didelis skaičius sužeistųjų mirė nuo žaizdų, kiti į gyvenimą išėjo invalidais. Po Nepriklausomybės kovų invalidais tapo 155 kariai, iš ligoninių išėjo su ramsčiais, lazdomis bei medinėmis kojomis.

1924 metais balandžio 23 d. Lietuvos laisvės kovų invalidai susispietė į organizaciją, kurios veikimas jau pirmosios bolševikų okupacijos metu (1940 m.) buvo sustabdytas. Antrojo pasaulinio karo audroje daug invalidų žuvo ar mirė, gi jų nedidelė dalis liko tragiško likimo prispausti.

Po II-jo pasaulinio karo 1946 m. Wiesbadene, karo audros Vokietijon atbloškietieji mūsų invalidai, vėl atgaivino Laisvės Kovų Invalidų Draugiją, į kurią susitelkė visi tremtyje atsidūrę Nepriklausomybės kovų invalidai. Ši organizacija yra atvirkščiai skirtingo pobūdžio nuo kitų: kai kitos savo narių skaičiumi auga, didėja, tai ši kasmet mažėja. Dabar šios draugijos centras yra Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Valdybą sudaro šie invalidai: pirmininku yra Bronius Tvarkūnas, vice-pirm. — Jurgis Kiaunė, sekretoriumi — K. Dobilas. Draugijos tikslas — rūpintis savo narių šalpa ir globa.

Nedidelio skaičiaus atsidūrusių tremtyje Lietuvos laisvės kovų invalidų padėtis yra sunki. Šiuo metu jų teliko šiapus geležinės uždangos tik 22, nes 3 mirė. Gyvieji likę invalidai laisvajame pasaulyje pasklidę taip: Jungtinėse Amerikos Valstybėse jų gyvena 17, Vokietijoje — 3, Austrijoje — 1 ir N. ūlandijoje — 1. Beveik visi jie yra Vyčio Kryžiaus kavalieriai. Pilnas jų sąrašas taip atrodo: Andriulis Petras, gimęs 1906 m., be kojos, nustojęs 70% darbingumo; Byla Jonas, g. 1900 m., be rankos, nustojęs 55% darbingumo; Drušėkis Petras, g. 1900 m., be akies, nustojęs 70% darb.; Dėdelė Povilas, g. 1902 m., be rankos, nust. 67% darb.; Dobi-

las Kazys, g. 1899 m., be rankos, nust. 70% darb.; Eigelis Adolfas, g. 1899 m., be kojos, nust. 70% darb.; Elsbergis Antanas, g. 1896 m., sužalota krūtinė, nust. 60% darb.; Gediminas Bronius, g. 1897 m., sužalota koja, nust. 75% darb.; Grušnys Silva, g. 1900 m., sužalota ranka, nust. 76% darb.; Janušonis Antanas, g. 1901 m., be kojos, nust. 65% darb.; Kaspariūnas Antanas, be rankos; Kiaunė Jurgis, g. 1896 m., pirmasis bolševikų kardaais sužeistas karys 1919 metais; Liškevičius Alfonsas, g. 1901 m., sužalota koja, nust. 50% darb.; Mackevičius Aleksandras, g. 1900 m., sužalota krūtinė, nust. 70% darb.; Mačiukaitis Jonas, g. 1911 m., sužalotos rankos, be akies, ausų, nosies, beveik visiškai nustojęs darbingumo (Vokietijoje); Matukynas Vincas, g. 1913 m. (partizanas), be kojos, nust. 75% darb.; Norgėla Vladas, g. 1904 m., be kojos, nust. 70% darbingumo (Vokietijoje); Papartis Teodoras, g. 1903 m., be kojos, nustojęs 70% darb.; Pliskevičius Petras, g. 1904 m., sužalota krūtine, nust. 75% darb.; Senatorskis Andrius, g. 1892 m., sužalota koja, nust. 60% darb. (N. Zelandijoje); Tvarkūnas Bronius, g. 1900 m., sužalota koja, nust. 70% darb.

Dalis invalidų, kad ir be sveikatos, dirba. Dėl nesveikatingumo bei fizinių trūkumų jie tegali gauti menkai apmokamą darbą. Kita dalis yra labai sunkiose sąlygose, nes nepajėgia dirbti. Jie reikalingi nuolatinės paramos ir globos. Labai daug išlaidų sudaro protezų remontavimas, o apie naujų įsigijimą negali nė galvoti. Dar kiti reikalingi nuolatinės gydytojų priežiūros. Pagaliau visi sensta ir jų jėgos silpnėja. Mūsų laisvės kovų invalidų ateitis darosi labai neaiški.

Ligi šiol Draugija aukų iš visuomenės gavo maža, tad nepakanka lėšų visus invalidus bent minimaliai sušelpiti. Jie, kurie dėl Tėvynės paaukojo sveikatą, iš kuklumo nediršta kreiptis tiesioginai į visuomenę. Atsiranda geraširdžių lietuvių, kurie mūsų invalidus užjaučia ir sušelpia, bet daug yra ir abejingų. Philadelphijoje yra susiorganizavęs vietinio pobūdžio komitetas Lietuvos laisvės kovų invalidams remti. Komiteto paramą, tiek medžiaginę tiek moralinę, invalidai labai brangina ir vertina. Būtų gera, jei ir kitos lietuvių kolonijos pasektų philadelphiečių pa-

vyzdžiu, tada netekę sveikatos Lietuvos laisvės gynėjai nesijaustų esą savo tautiečių pamiršti.

Kai buvome laisvi, Lietuvos Nepriklausomybės kovų dalyvių apginti nuo svetimųjų užpuolikų, galėjome arti protėvių žemę, galėjome mokytis, kultūrėti ir kurti ramų, gražų asmeninį gyvenimą. Argi visa tai mes būtume taip greitai pamiršę? Įrodykime, kad taip nėra. Susirinkę įvairiomis progomis, o ypač ateinančia Lietuvos Kariuomenės sukakties — lapkričio 23-sios proga prisiminkime mūsų invalidus ir būkime jiems dosnūs. Aukas siųskime šiuo adresu: Bronius Tvarkūnas, 4316 N. Franklin St., Philadelphia 40, Pa.

Mieli tautiečiai, kurie, nors netekę savo krašto, esame tvirti ir sveiki, nepamirškime tų savo kraujo brolių, kurie ant Lietuvos laisvės aukuro sudėjo didžiausias aukas — savo sveikatą!

Br. Dirmėnas.

KARAS GALI KILTI 1956 M.

Kariniai vokiečių ekspertai, remdamiesi Maskvos planais, mėgina aiškinti, kad kritiškiausi bus 1956 metai. Esą Kremlius įsakęs satelitiniam kraštams iki 1956 metų sukurti karinę pramonę ir pasiruošti moderniniam karui. O patys Sovietai, mano vokiečių ekspertai, ligi to laiko bus pasigaminę pakankamai atominių bombų, kad išdrįstų pradėti karą su vakarais.

Akivaizdoje to artėjančio pavojaus, samprotauja vokiečiai, turėtų paskubėti Prancūzija ir kitos šalys ratifikuoti jungtinės Europos armijos sutartį ir pradėti ruošti bendrus apsigynimo planus.

LIETUVOS LAISVĖS ATGAVIMO
VILTIS

KARYS

PRIVALO BUTI VISŲ REMIAMAS.

IŠ 1863 METŲ SUKILIMO

KORESPONDENTAS ŽEMAITIJOS SUKILĖLIŲ EILĖSE

“Niepodleglose,” Paryžius, 1863 m. rugpiūčio 23 d.

Kun. Antanas Mackevičius

Vargingų ūkininkų sūnus, gimęs Tytuvėnų parapijoje 1828 m., Antanas buvo praręs pasitikėti tik savimi. Būdamas 12 metų vaikas, jis pėsčias atkeliavo į Vilnių. Čia, patarnaudamas vienuoliams mainais už duoną ir guolį, šešerius metus lankė Vilniaus licejų. Vėliau jis vėl pėsčias nukeliavo į Kijevo, į tolimą Ukrainą, ir stojo į universitetą. Po dvejų metų jis pajuto kunigo pašaukimą ir įstojo į Varnių dvasinę seminariją. Baigęs mokslą, jis buvo paskirtas į Krekenavą. Sukilimui prasidedant, jis buvo Paberžės filijalistas Surviliškio parapijoje, šiaurinėje Augštaityjoje.

Giliai religingas, gabus pamokslininkas-kalbėtojas, labdaringas, ištikinęs demokratas, didelis baudžiauninkų mylėtojas, — jis buvo pirmutinis ginklą pakėlęs kunigas 1863 m. kovo mėn.

Jo gili meilė žmonėms kūrė pasekėjų minias. Daugiau kaip 500 vyrų, ginkluotų dalgiais ir šautuvais, susyk atsiliėpė į jo šauksmą prie ginklo. Apsivilkęs kunigo sutoną, ligi kelių paraitytais galais, kryžiumi vienoje rankoje ir kardu prie šono, jis vadovavo ano meto partizanų daliniams.

Kauno Karo Apygardos sukilėlių įsakymas Nr. 586, datuotas 1863 m. gruodžio 3 d., jį vadino “mūsų antruoju Vytautu”: vos su 200 vyrų saujele Mackevičius atlaikė prieš smūgius ir gabiai švaistėsi tarp 10,000 prieš jį veikusių maskoliškos kariuomenės.

Maskoliai ėmėsi niekšiškų priedonių. Jie pasiuntė savo slaptus agentus į kun. Mackevičiaus stovyklą, kad jį išduotų, bet tai jiems nepavyko. Iš viso — rusams nepavyko, kaip kad prisipažino Butkovskis: “Mano rusiškoji sistema susilaukė visiško fiasko.”

1863 m. gruodžio 17 d. maskoliai nučiupo Mackevičių, kai jis mėgino persikelti per Nemuną ties Kaunu. Rusai be galo nudžiugo, sugavę šį “jauną, nepaprastos energijos kunigą, turintį nepaprastų gabumų partizaniniam karui vadovauti, kuris visą Žemaitiją laikė tam tikroje įtemptoje padėty” (Mosolov).

Jie jį vežiojo po miestą ir kaimus, mėgindami įtikinti valstie-

ADV. KOSTAS R. JURGELA

čius, kad tolimesnis pasipriešinimas yra beprasmiškas.

Maskoliai žadėjo dovanoti jam gyvybę, jei jis įvardintų savo pagrindžio vyriausybės narius. Jis atsakė: “Aš atlikau savo darbą — dabar jūs darykite savo.” Kai jį klausinėjo apie jo idealus, jo vieningas atsakymas buvo: “Viskas, ką aš prižadėjau žmonėms, tai mano krašto laisvė...” Maskoliai atvežė į kamerą net jo tėvą. Tėvas priekaištavo savo sūnui. Šis liūdnai atsiliėpė: “Tėve, mano Karalystė nėra iš šio pasaulio. Aš niekad nesigailėjau, kad aš gyniau savo žmones.”

Jokūbas Geištaras, konservatyvus didikas, ir kurį laiką Lietuvos diktatorius, taip apibūdino šį “raudonikį” vadą:

“Kunigas Mackevičius, kuris drauge su Dluskiu per anksti atskleidė sukilimo idėjos tribūną ir propagatorius. Dluskis buvo šaltas, savyje užsidaręs žmogus. Karys jo viduje nugalėjo revoliucionierių. Mackevičius — nervinga būtybė, vizionierius, aistringas, kupinas tikėjimo. Jis mokėjo įkvėpti liaudį, ir liaudis jam akiai tikėjo. Mackevičius, iš tiesų tikroji gyvybinė įdvasinamoji Žemaitijos sukilimo siela. Kai jo dalinys būdavo sudaužomas ir išblaškomas, jis grįždavo į savo gimtinę, į Liaudą, prie Nevėžio upės. Čia vėl prabildavo į žmones, vėl vesdavo naujus savanorius į kautynes. Kaip Petras Vienuolis iš senosios praeities vedė sufanatizuotas minias, taip Mackevičius vedė savo žemaičius...”

“Jeigu 1863 m. Dluskis buvo kario—partizano idealas, taip Mackevičius buvo sukilėlio—revoliucionieriaus idealas. Aš jo nestatau pavyzdžiu kunigams. Ačiū Dievui, mes turime kitų idealiai gražių asmenybių, darančių kunigui—piliečiui vaizduoti. Betgi Mackevičiaus atminimas jau yra apgautas liaudies padavimais. Kaip Narbutas, taip ir Mackevičius, tebėra gyvas liaudies sąmonėje. Dar daugiau: žmonės netiki ligi šiai dienai, kad bet kuris jūdvių yra miręs... Mackevičius ištesėjo ligi galo... Būtų tuščia jieškoti klaidų jo kariškose

operacijose, teisti jį kaip karo vadą: tiek tėra tikra, kad nebuvo galima netgi sapnuoti apie sukilimą Žemaitijoje be kunigų dalyvavimo. Taigi ir Mackevičiaus vardas Žemaitijoje suvaidino žymų vaidmenį per ištisus 1863 metus.”¹⁾

Kunigas Mackevičius buvo pakartas Kaune 1863 m. gruodžio 26 dieną.

Bevardis lenkas, laisvės kovotojas, ano meto fronto karo korespondentas, mums paliko vaizdingą aprašymą, kaip jis įstojo į kun. Mackevičiaus dalinį.

JEI APSILEISI PAREIGOSE— VADAS NUŠAUS)...

Sukilimui Lenkijoje labai kenkė nesutarimas pagrindžio vyriausybės ir visuotinio masių dalyvavimo stoka. Turėdami kelių šimtų mylių sieną su Prūsais ir Austrija, lenkai galėjo įsigyti ginklų, kovai prieš maskolius. Deja, per daug lenkų atidavinėjo savo brangius ginklus prūsams ir austrams, ir peržengdavo sieną, užuot žuvę kovoje.

Tūlas bevardis lenkas stengėsi įstoti į tikrai kovojantį dalinį. Jis nugalėjo visus pavojus ir kliūtis ir atvyko į Žemaitiją. Jo aprašymas pirmą kartą buvo paskelbtas Paryžiaus laikraštyje “Niepodleglose” — “Nepriklausomybė”, 1863 m. rugpiūčio 23 d. laidoje:

“...Po daugelio įkryčių pasiteiravimų, tikrinimų ir tardymų, galų gale mane nuvedė pas žmogų, kuris turėjo man palengvinti įstojimą į dalinį. Prisipažinsiu, šis nepasitikėjimas mane šiek tiek pykino. Betgi per kelias savo stebėjimo dienas Kėdainiuose aš mačiau, kas ten dėjosi, kaip maskoliai kankino ir spaudė vargšus žmones.

“Verta pasakoti apie mano susitikimą su šiuo žmogumi. (Atrodo, tai buvo apygardos viršininkas. Ta-

¹⁾ Pamiėtniki Jakoba Gėzysztora, op. cit. tom II, p. p. 18-20. Kiti biografiniai duomenys paimti iš Liop. cit. p. p. 444-6; Butkovskio prisipažinimas — psl. 443. Rusiškieji apibūdinimai paimti iš A. N. Mosolovo Vilenskije Očerki 1863-1865 gg., Sanktspeterburg 1898, p. p. 109-111.

čiau aš tikrai nežinau kas jis per vienas).

„Įsivaizduokite mažytę pirkia iš rastų, su dviem mažyčiais lange- liais į sodelį, viename apylinkės kaime. Kryžius su Atpirkėjo figū- ra kybo ant sienos, ant juodo pa- mušalo. Po juo — medinis suolas, apdengtas drobine marška. Vidu- ry kambario stovi paprastas medi- nis stalas, su keliomis knygomis ir antruoju kryžiumi. Greta — laji- nės žvakės. Dar pora kėdžių.

„Kai aš pabeldžiau į langą ir į- ėjau, kaip man buvo nurodyta, ma- no šeimininkas uždarė duris, nu- rodė kėdę, ir ilgai mane stebėjo savo perveriančiu žvilgsniu. Tai buvo liesas vyras, žemo ūgio, su džiovininko rausvumu skruostuose. Jo judrus veidas vaizdavo iškil- mingą jausmą, drąsų ir perveriantį aukštą kaktą, labai raukšlėtą, ne- paisant jo išvaizdos, kaipo žmo- gaus, vargiai senesnio, negu 30 me- tų.

„Po valandėlės jis prabilo:

„— Kas tu esi, pilietė?

„Pasakiau savo pavardę. Jis nu- sišypsojo ir pridėjo:

„— Kas man tavo pavardė. Aš klausiu, kas tu esi?

„Aš atsakiau slaptažodžiu, man seniau praneštu, ir atlikau pilną išpažintį iš visų savo pergyvenimų, pradendant Kompinos užpuolimu sausio mėnesį.

„— Praeitis švari. Betgi kodėl čia atėjai? Ar tu supranti, kas čia tamstos laukia ateity? Tu būsi al- kanas kasdien. Vaikščiosi dažniau basas, negu apsiauęs. Jei būsi su- žejistas — Maskva tave nučiups. Jei apsileisi pareigose — vadas tave nušaus!...

„— Visa tai žinau ir esu pasiren- gęs bet kam.

„— Ar turi šeimą? Parašyk jiems, kad jie tave apverktų... niekas mūsų eilių neapleidžia atostogoms, nebent tiktai į kapus. Tamsta nie- kad daugiau jų nebematysi! Pasa- kyk man, brolau, ar susitaikė su Dievu ir žmonėmis, nes aš nenoriu tavęs suvedžioti — tamsta eini su- sitikti mirties. Pasakyk man be jo- kių nereikalingų žodžių, ar esi pa- sirengęs bet kada mirti dėl savo tėvynės? Apsigalvok, dar yra laiko pasitraukti. Aš palengvinsiu tau grįžti atgal į Užnemunę

„— Mano nutarimas yra neat- šaukiamas, pilietė. Kai sausio mė- nesį mes išžygiavome iš Varšuvos be ginklų, be tinkamos aprangos, žinojome, kas mūsų laukia, bet nė vienas mūsų nesusvyravo.

„— Pilietė, tamsta susierzinęs. Visai be reikalo. Gal būt, niekas kitas, kaip kad mes, nesiklausė su

didesniu pasitenkinimu apie jūsų karžiگیškų pasiaukojimus, apie tą kilnią tėvynės meilę, kuri darė ir tebedaro stebuklus. Ir gal niekeno širdys taip giliai neplūdo krauju, kaip kad mūsų, kai mes nugirdome, kaip tie patys žmonės, kurie sakėsi žygiuoją prieš Maskvą su basliais, bėgo su savo karabinais į Galiciją. Baisūs, baisūs keliai, mano mielas broli! Jūsų tautoje yra milžiniško pasiaukojimo ir užsidegimo, bet trūksta ištvermės. Jūs pamirštate, kad Maskvos negalima palaužti per kelis mėnesius, kad ši kova yra milžiniškos grumtynės, kuriose vi- sa mūsų dabartinė karta turės pa- dėti savo galvas, atpirkti mūsų nuodėmes ir laimėti būties teisę būsims gentakartėms. Todėl dar sykį tamstos klausiu, — ar esi pa- siruošęs eiti į kautynes, būdamas tikras, kad turi žūti? Ar niekad neužėis silpnumas, kada tu galė- tum pasiilgti gražiosios Varšuvos, savo šeimos, kad abejojimai gali apnikti ir sulaužyti tavo pasiryži- mą, ir tu galėtum susvyruoti? Ap- sigalvok, nes šis yra sprendžiamasis momentas.

„Jo veide, kai jis tai sakė, atsi- spindėjo Viešpaties kankinių ra- mus nuolankumas. Aš instiktyviai jaučiau, kad tai nebuvo tik papras- ti žodžiai, — tai buvo jo tikėjimas, ir tiktai su tokiu tikėjimu tegali- ma įstoti į Nepriklausomybės Ko- votojų Broliją. Prieš mano valią manyje vyko vidaus kova. Mano vaizduotėje perbėgo akimirksnio scenos iš mano kūdikystės, mylimi mano šeimos ir draugų veidai, mū- sų namai Pragoje, ir mano senos svajonės apie talkingą, darbščią ateitį. Greta šių vaizdų mano są- žinė man prikaišėjo. Aš mačiau taurius mūsų kankinius, baisius maskolių įvykdytų žudynių prisiminimus...

„Visas kraštas gulėjo kraujuose pasruvęs. Aš girdėjau, man taip atrodė, našlių ir našlaičių vaitoji- mus, tylius atodūsius, prasiveržen- čius iš kalėjimų, iš Sibiro, — ir bai- sus skausmas suspaudė mano širdį. Aš paraudau, pats savęs susigėdęs, kad galėjau abejoti ir galvoti apie save, kai tiek daug mano tautie- čių savo krauju pasirašė būsimo- sios laisvės paskelbimą. Aš pašo- kau nuo kėdės. Ašarom užliejus mano akis, aš pažvelgiu augštylį į nukryžiuotąjį Išganytoją. Tylia, ramia malda atsiveikinu su visa kuo., kas buvo miela mano širdžiai. Atsisukdamas į savo šeimininką, tariau ramiu balsu:

„— Brolė, esu pasiruošęs.

„— Aš tamstai tikiu. Prisieik, ir eime.

SUKILĖLIŲ STOVYKLOJE

„Po priesaikos abudu apleido- me pirkia ir per daržus ir šunke- lius išėjome į lauką. Buvo rami liepos mėnesio naktis. Prinokstan- čių javų kvapas kuteno mano po- jučius. Jaučiausi lengvas ir pilnas pasitikėjimo. Valandą ėję per ja- vų laukus ir žemus krūmus, mes išvydome mirksiančią šviesą iš pir- kios lango, vidury girios, Mano pa- lydovas tris kartus sušvilpė, pa- mėgdžiodamas kurį ten paukštį. Panašus garsas pasigirdo nuo pir- kios. Po pusvalandžio nugirdome lengvą žingsniavimą. Kaimiškai apsitaisęs senelis, šiaudine skrybė- le ant galvos, sustojo prieš mus ir pasveikino:

„— Garbė Viešpaties vardu!

„Po trumpo pasikalbėjimo pus- balsiu tarp mano vadovo ir senelio, mes pasukome pirkios pusėn. Ten radome mums patiestus šurkščius drobės baltinius, augštus batus, milo švarkus ir kepures. Persiren- gėme ir vėl iškeliavome. Senelis mus vedė per girios tankumynus, patylomis kažką niūniuodamas.

„Skynėme kelią per tankius krū- mus, laikydami senio švarko skvernų. Buvo taip tamsu, kad ne- galėjau matyti pryšaky ėjusio vyro milinės. Negaliu suprasti, kaip šis senas lietuvis galėjo susivokti ke- lią šioje girioje, vidury nakties ir be takų.

„Mūsų kelionė užtruko apie dvi valandas, o gal kiek ilgiau. Tiek ži- nau, kad aušra pradėjo švisti, kai mes išėjome į gana didelę aikštę.

„— Čia sustosime, jie ateis po pusvalandžio, — pasakė senis. Jis paėjęs kelis žingsnius, priklausė ir pradėjo melstis.

„Nepaėjęs nė pusvalandžiu, to- lumoje, anapus aikštės, nugirdome šakų šlamėjimą ir atsargią eiseną. Pasigirdo būdingas paukščio gar- sas, kuris buvo mūsų slaptaženklis. Senis atsiliepė tokiu pat balsu. Ne- trukus pamatėme kelis vyrus, iš- einančius į aikštę iš už medžių, — regimai, tai buvo pryšakiniai žval- gai. Visi buvo apsirengę ilgomis milinėmis, kurios siekė kelius, ir buvo perjuostos šikšniniais diržais. Visi dėvėjo keturkampes kepures, nešėsi po divamzdį šautuvą ir kir- vį, įkištą už diržo. Kiekvienas vy- ras nešėsi po gana didelį lininį maišą ant kupros ir po medžioklinį ragą.

„Senis ir mano palydovas priėjo ir tarėsi su jais, gi aš pasilikau vietoje. Po to jie davė trumpą tri- mito ženklą, iš rago, ir nužingsnia- vo skersai aikštės į tolimesnę pusę. Netrukus iš girios išėjo šaulių grandinė — visi vienodai apsiren-

gę. Vadovavo karininkas, kurio kepurė buvo sudraskyta augščiau kaktos. Tylėdami kaip kapuose vyrai skleidėsi aikštės šonais. Užpakaly jų atžygiavo gana tankios voros, mažiausiai 300 šaulių ir daugiau 100-to dalgininkų. Niekur nesimatė jokio bagažo ir jokių vežimų. Tikslai kelios dėžės buvo nešamos ant baslių. Kaip vėliau patyriau; tai buvo parakas ir kulkoms užtaisai. Visi jie pasklido mažais būreliais aplink aikštę. Uždegė laužus, ant ugnies pakibo katiliukai, pasiruosta poilsui, — bet visa tai vyko visiškoje tylumoje, tartum tai būtų kurčių ir nebylių stovykla. Visa tai man padarė milžiniško įspūdzio, nes aš buvau papratęs prie mūsų (lenkiškų) stovyklų triukšmo.

“Galų gale pasirodė kunigas Mackevičius, dalinio vadas, apsitaisęs kunigo sutona, su palenktais ligi kelių skvermais, su kardu prie šono ir pištalietu už diržo. Jis atėjo vidury būrelio jaunų karininkų, kurię dėvėjo kailines kepurės, — regimai, tai buvo visas jo štabas. Visi ėjo pėsti. Visoje stovykloje nebuvo nė vieno arklio. Jokių maisto atsargų, be maisto, kurį kiekvienas nešėsi krepšiuose.

“Mano palydovas pasikalbėjo su vadu ir mane supažindino, papasakodamas jam mano visą praeitį. Galop jis pridūrė.

“— Vade, atrodo, kad tai stiprus mozūras.

“Jam bepasakojant, aš galėjau iš arti stebėti kunigo Mackevičiaus veidą. Jo veidas buvo saulės nudegintas, bruožai ryškūs, ilga tamsi barzda, tiršti antakiai. Raukšlėtas veidas buvo pilnas energijos ir jėgos, kuri reikalavo pagarbos.

AR SUGEBĖSI MIRTI?...

“— Ar moki šaudyti ir būti klusnus? — jis trumpai paklausė.

“— Moku.

“— Ar moki melstis?

“— Motina mane išmokė.

“— Ar sugėbėsi mirti?

“— Nesu dar mėginęs...

Tada, atsisukęs į vieną savo karininką, jis pridėjo:

“— Pilietai, nuvesk jį į šeštą skyrių (dešimtinę). Ten yra šautuvas, paliktas Manulio, teilsisi jo vėlė amžinoje ramybėje. Lai priima jį prie bendro katilo.

“Karininkas nusilenkė ir nuvedė mane prie mano dešimtinės, kuri jau buvo susėdusi aplink laužą ir patylomis kažką svarstė.

“— Piliečiai, štai jūsų draugas, mozūras iš Pavyslės. Mylėkite jį. Ir štai čia tamstos dešimtinės vadas, — jis pridūrė, atsisukęs į mane ir rodydamas milžiną vyrą, apsirengusį, kaip visi kiti, ilga miline ir ginkluotą pištalietu, užkištu už diržo.

“Jie manęs teiravosi apie Varšuvą, apie Langevičių ir kitus vadus. Pasikalbėjimas vyko lengvai, ir jaučiau, kad man taip gera su jais būti. Mūsų dešimkę sudarė keturi valstiečiai iš Ignatavo, trys miestiečiai iš Panevėžio, pasiturinčio dvarponio sūnus iš Šiaulių apskrities, mokytojas iš Kauno, ir aš.

“Iš jų patyriau, kad visi užpuolimai vykdomi naktį, gi dienos praleidžiamos poilsui, nebent jei maskoliai sėdi čia pat ant sprando. Šią naktį jie nužygiavo daugiau kaip keturias mylias (apie dvidešimt amerikoniškų mylių) ir todėl rengei ilsėtis visą dieną šioje aikštėje.

“Saulė patekėjo, pasigirdo skardus rago garsas ir šauksmas: “Malda.”

“Nepaprastai įkvepiantis reginys: stebėti kelis šimtus vyrų, išmėgintų kautynėse, suklaupusius be kepurė, prieš kryžių ir švenčiausios Panelės atvaizdą dalinio vėliavoje, priklausė kunigas Mackevičius ir užtraukė.

“— Sveika, aušros žvaigždė švieši...

“Aplink mus buvo milžiniška gimtinė giria—mūsų tvirtovė. Virš mūsų buvo Dievas ir mūsų ateitis.”²⁾

²⁾ Ištrauka iš “Rok 1863”, op. cit. p. p. 184-190.

KETURI VYRAI, KURIE TARĖSI MASKVOJE DĖL VILNIAUS ATGAVIMO

1939 m. spalio mėnesį, kai Lietuvos delegacija lankėsi Maskvoje ir susitarė dėl Vilniaus grįžimo, Sovietų valdžia pasižadėjo laikytis sudarytos sutarties, bet nė vienerių metų tų pažadų neištesėjo. Anuomet mūsų delegacija, kurią šiame paveiksle matome, garbingai atstovavo Lietuvos reikalus. Iš kairės į dešinę stovi: 1) Užsienių reikalų ministerijos ekonominio departamento direktorius J. Norkaitis, 2) Lietuvos kariuomenės vadas generolas St. Raštikis, 3) Ministrų tarybos vicepirmininkas K. Bizauskas ir 4) Delegacijos pirm. užsienių reikalų ministras J. Urbšys.

PASKUTINIS AKTAS PAŽEIMENĖJE ...

Mažoje Pažeisimenės stotelėje buvo gausiai prisigrūdę rusų kareivių. Kai kurie jų buvo labai išvargę ir miegojo, lyg primušti, tiesiai ant purvinų grindų, užsimetę suglamžytomis milinėmis.

Vaikščiojantieji raudonarmiečiai į tai nekreipė jokio dėmesio. Jie ramiausiai peržengdavo miegančius savo draugus, kartais skaudžiai kuriam užmindami koją ar bejėgiai atmetę ranką ..

Mano bendrakeleivio, sanitarijos puskarininkio, atsiveikinimas stotelėje su savo žmona — buvo sunkus, jaudinantis. Ta nelaiminga vargšė vos nenualpo. Net ir jautresnieji raudonarmiečiai, praeidami pro šalį, atkreipdavo savo atbukusį dėmesį, atidžiau pažvelgdavo išblukusiomis, bedvasėmis akimis ...

O ir man pačiam kažkaip savotiškai pasidarė ramiau. Aš mačiau šią dviejų labai nelaimingų jaunų žmonių atsiveikinimo sceną. Aš pajutau, kad kitų nelaimė yra galbūt daug didesnė už manąją; kad tokių, ir dar baisesnių, vaizdų — tą dieną buvo pilna budelių sugniuždyta Lietuva...

Išėjus iš stoties, minimas puskarininkis instinktyviai mane prisivijo. Vėl žingsniavome drauge, visokių autovežimių plačiai išmaltu, smėlėtu pamiškės keliu, vedančiu į mūsų diviziono stovyklą. Mano bendrakeleivis nejučiomis vis atsigrėždavo atgalios, kur buvo pasilikusi kareivių pilna stotelė, kur buvo pasilikusi jo žmona ... Priekyje ir iš paskos ėjo dar keletas karių. Tai buvo irgi mūsiškiai "raudonarmiečiai."

Mudviejų nustebimui, kelio posūkyje, iš kiek tankesnio eglėnėlio, staiga išdygo tas pats mėlynkepuriš enkavedistas, kurį matėme aplink mus "besizulinantį" traukinyje. Dabar jis ėjo keliasdešimt žingsnių mums iš paskos — taip, kad girdėtų du normaliu balsu besikalbančius vyrus, kad galėtų stebėti mudviejų gestikuliaciją.

Mudu buvome per daug gudrūs, ištisis metus politrukų ir komisarų "apšviesti," kad balsiai kalbėtume, kad savo išgyvenimų jausmus išreikštume rankų gestikuliacija ar spaudymusi ant šios visos tarybinės sistemos ... O anas nususeš kompartijos šunelis buvo perkvailas, kad ką suprastų ar nugirstų. Tuo tarpu aš pats, ko negalėjau patirti ar susieiti Vilniuje —

Kap SIMAS URBONAS

didžiaja dalimi atlikau čia, per keletą minučių, pusbalsiai pasikeitęs su puskarininkiu keletu sakinių. Pagaliau — pakako mudviems tik susižvelgti, kad vienas antrą, o ir tai, kas tomis dienomis buvo svarbiausia patirti — suprastume, susižinotume ..

Dabar man — stačiai, kaip sakoma, "svilo padai" ... Atrodė brangi kiekviena dešimtis minučių. Kuo greičiau prisistatyti savo bataliono vadui, kapitonui G., ir atraportuoti, kad iš atostogų grįžau, pastabų negavau!

Iš tolo baltuojančių palapinių miestelis jau buvo visai nebetoli. Puskarininkis žvaliai kištelėjo ranką prie rusiškos kepurės ir "nuspaudė" savo pulko stovyklos link. Gerokai atsilikęs riestanosis NKVD suskis — lyg musų kandęs taipgi nuklampojo per smėlį, bene diviziono žvalgomojo bataliono palapinių kryptimi.

Nesurandame bataliono vado.

Buvo saulėta, rami vasaros pavakarė. Iš dienos užsiėmimų grįžę pulko daliniai rengėsi vakarienes. Mažai kieno tepastebėtas įsmukau bataliono štabo palapinė. Ji buvo tuščia. Čia visa buvo po senovei, tačiau nei mane pavadavusio leitenanto N., nei bataliono vado — neberadau.

Pasidėjęs savo daiktus ir kiek apsitvarkęs, tarp 1-sios kuopos palapinių susitikau pulko budėtoją, kpt. V. Jo užgesęs žvilgsnis be žodžių kalbėjo apie įvykusią tragediją. Didelė dalis pulko karininkų, pasak jo, prieš keletą dienų išvykusi "tarnybinių atostogų."

Užeinu sunkiųjų kulkosvaidžių kuopos vado palapinė. Kapitonas B. valosi sudulkėjusius batus ir tyli dantis sukandęs.

— O kurgi bataliono vadas? Turiu prisistatyti.

— Dar negrįžo iš šaudymo pratimų? Man įsakė vesti batalioną stovyklon, o pats sakėsi užeisias į diviziono štabą, ar kur ten kitur — pagerti.

— Sakyk, kaip čia viskas bendrai?..

— Gi, kaip žinai. Ir bendrai, ir atskirai. Dar ir dabar kasdien vieną kitą pašaukia į pulko štabą, ir tas jau daugiau nebegrįšta ..

— A gdie kapitan Urbonas? — staiga išgirdau už palapinės sienų vyr. leitenanto Sergiejaus balsą

— Gali būti kokios velniavos ir tau... — sumurmėjo kapitonas B., ir abu išėjome iš palapinės

— Zdrastvuite, tovarišče kapitan! — mėgino šypsotis mano bataliono vado pavaduotojas, kai mudu pasisveikinome. Tačiau jo veide nebejaučiau pirmykščio nerūpestingo entuziazmo. Mano grįžimu iš atostogų jis, atrodo, labai nesidžiaugė. "Kuris velnias čia tave nešė. Ar negalėjai dar keletą dienų palaukti..." — tarsi kalbėjo man jo gudrus, slaptas ukrainietiškas žvilgsnis ..

Kada mudu su Sergiejumi atėjome savo palapinė, jis man pasakė, kad pulko vadas (rusų majoras Černikov, nes mūsų plk. Rajeckas jau buvo išsiųstas "į kursų," o kiek vėliau — Vilniuje suimtas) įsakė tuojau surasti kapitoną G. ir visiems trims atvykti į jo palapinę. Turis svarbių įsakymų ir nurodymų rytdienos užsiėmimas ir ūkio darbams stovykloje

Abu leidomės jieskoti savo bataliono vado

— Žinai mūsų vadą... Atliko savo pareigas, batalionas šiandien vėl pasižymėjo šaudyme, o dabar — kalbėjo man vyr. ltn. Sergiejus įprastu jam vaizdingumu. Tačiau jo balsas aidėjo kažkaip pavargusiai. Jame buvo justis nepasitikėjimo gaida savo paties žodžiams.

Paskubomis apskukome kaimyninių pulkų karininkų klubų palapines, tačiau bataliono vado niekur neradome. Po šios dienos šaudymo pratimų anapus Žeimenos upės, čia jo niekas stovykloje daugiau nebeatė ..

Grįžę palapinė, dar kokį pusvalandį palaukėme, tačiau kpt. G. nebesirodė.

Abu su Sergiejumi labai neramūs išgėmė pulko vado palapinę

— Niekur nesuradome, drauge majore, — priėjęs raportavo bataliono vado pavaduotojas. (Aš stovėjau šalia — lyg ant adatų. Pagaliau mane apėmė savotiškas abejingumo jausmas: kas bus — lai būna, tačiau man labai įdomu, kas čia dabar dėsis...)

Pulko vado veidas staiga apsinaukė. Majoras susikaupė keletui sekundžių.

— Tuojau atneškite bataliono karininkų adresų sąrašą! — įsakė man rūsčiai, tačiau gan ramiai, pulko vadas.

Atbėgęs savo palapinėn laimin-
gu sutapimu čia jau radau ir ma-
ne pavadavusį leitenantą, pas ku-
rį buvo bataliono štabo slaptųjų
dokumentų geležinė dėžės raktas.
Paskubomis ištraukiau gerai pažįs-
tamą karininkų adresų (Vilniuje)
sąrašą raudoname aplanke. Kapi-
tono G. adresas buvo išskustas...
Abu su leitenantu išplėtėm akis...
Pasižiūrėjęs prieš žvakės šviesą
silpnai galėjau išskaityti... "Olan-
dų g. 9 nr..."

Siaubas apėmė ir mane atostogų
pavadavusį leitenantą N. Kaip,
jam nepastebint, bataliono vadas
panaikino savo adresą... Tačiau
baiminimuisi nebuvo laiko. Nusku-
bėjau pas pulko vadą ir atrapor-
tavau, kad adresą kpt. G. sunaikin-
ęs... Majoras šalta žvilgterėjo į
sąrašą ir lapą gražino man atgal.
Pats ramiai pasuko lauko telefono
aparata, kad susijungtų su divizi-
jos štabu. Ten dar davė velnių
kažkokiam apsisnaudusiam telefo-
nistui, raudonarmiečiui, kad per-
ilgai nesujungia, ir santūriai, šal-
tai pranešė: "Čia kalba majoras
Černikov. Mano 1-jo bataliono va-
das, kpt. G., "udra"... "Savo ad-
resą Vilniuje sunaikinęs..." — ma-
tomai į šį k'ausimą, atsakė divizi-
jos komisarui pulko vadas.

Majoras padėjo telefono trūbelę,
pakartojo svarbiausius nurodymus
rytdienos darbams (ypač pabrėžė
reikalą paskubinti ginklų sandėlio
statybą, nes po savaitės ateisias
pulkui ginklų transportas — pagal
karo meto etatus...), ir mūsų au-
diencija buvo baigta.

Rytą — nuotaika stovykloje bu-
vo baisi. Karininkai ir visi mūsų
vyrai jautėsi gyveną lyg kokiam
siaubingam kapinyne, lyg po di-
džiulių laidotuvių... Niekas nežino-
jome; kada kurį pašauks pulko ko-
misaras į savo palapinę... Aplink
mūsiškes gi — atkakliai slankiojo
kabljanosiai. Stebėjo kiekvieną
žingsnį. Komisarų automobilis be
perstogės dulkėjo divizijos štabo
link ir atgal... Skaistus, saulėtas
birželio rytas dar daugiau skaudi-
no širdį, stačiai varė iš proto...

Kai vyr. ltn. Sergiejus atsikėlęs
išėjo pusryčių, paskubomis sėdau
ir parašiau keleta žodžių savo žmo-
nai, nė pats nežinodamas, kaip tą
laiškelį perduosiu į Vilnių. Tų žo-
džių aš nepamiršiu visą gyvenimą:

Miela Onute,

Pas mus labai "karšta"... Neži-
nau, kada pasimatysime... Saugo-
kis ir saugok vaikučius... Jei ne-
grįščiau — papasakok jiems apie
tėvynę ir tėvelį...

Bučiuoju... Sim... — — —

(Nukelta į 186 psl.)

RUSAI KOVOJE SU KOMUNIZMU

Ateis toks laikas, kada tas poli-
tinis iškrypimas, kuris tiek daug
nelaimių atnešė žmonėms, — kru-
vinasis komunizmas bus nugalėtas.
O tada jau tautos, kurios patyrė
komunizmo jungą, turės pradėti
naują gyvenimą ir sudaryti nau-
jus tarpusavius santykius.

Lietuvis gal daugiau negu kas
kitas galvoja apie tuos laikus, kai
nugalėjus komunizmą teks pradėti
naują gyvenimą. O galvodami apie
tą naują gyvenimą, mes negalime
užmiršti savo artimiausių kaimynų,
su kuriais teks iš naujo santykius
derinti.

Kokiu būdu komunistai, būdami
aiškioje mažumoje, vis tik užkaria-
vo milžinišką Rusiją? Caro Rusi-
jos žlugimas buvo pribrendęs. Bet
kodėl gi caro atsikračius nesusida-
rė jėgų šiame krašte, kurios būtų
sukūrusios naują laisvą valstybinį
gyvenimą, kodėl gi palyginti nesun-
kiausiai buvo atiduota valdžia vokiečių
tyčia atgabentiems su Leninu prie-
šakyje komunistams, kurie buvo
numatyti destruktiviam darbui?
Ir tą nelemtą pačiai Rusijai darba
jie uoliai atliko.

Jau praeito karo praktika parodė,
kad ne kas kitas, o patys ru-
sai uoliausiai gynė ne tik savo kra-
štą, bet kartu ir tą valdžią, kuri
krašte viešpatuoja. Tautiniu ma-
žumų tarpe atsirasdavo ir daugiau
dezertyrų ir pasireikšdavo separa-
tystinis nukrypimas, o jau rusai,
kaip ten bebūtų, kraujo aukomis
atmušė Hitlerio puolimą ir įsisiū-
bavę toli nuriedėjo nuo savo buvu-
sių rubežių. Kartu su komunistinių
nuotakų įkaitimu, pakilo ir rusų
patriotizmas. Rusai didžiavosi savo
laimėjimais.

Jokioje komunistinėje programo-
je nėra aiškinama, kad komunistų
užkariauti kraštai privalo persimti
ir rusiška kultūra. O tuo tarpu
rusai visur, kur tik jie įžengdavo,
nedelsdami tuoju pradėdavo skie-
pyti rusišką.

Komunizmo bacilos neplaukioja
ore, jos yra žmonėse ir daugiausia
rusų tautoje. Tiesa, didelė dalis ru-
sų tautos tėra tokioje pačioje ver-
giškoje būklėje, kaip ir kitos ko-
munizmo pavergtos tautos. Betgi
nereikia užmiršti, kad patį komu-
nistinę akcijos branduolį sudaro
vistik rusų tautos žmonės. Ir toji
dalis rusų tautos, kuri komunisti-
nėm idėjom persiėmė, tiki, jog ko-
munizmui žlugus ir jie patys turi
žlugti. Tad jie komunistinę san-

tvarką pasiryžę visomis išgalėmis
ginti ir dės pastangas šiai akcijai
pasitelkti visas jėgas ne tik savo,
bet ir visų kitų tautų.

Kokiu būdu galima nugalėti ko-
munizmą? Rusų tautą kadaise
mėginta vadinti sfinksu, atseit, ne-
galima išpėti, ką ji galvoja. Bet
dabar šis "sfinksas" jau aiškiai
prabyla ir dalinai pasisako už ko-
munistinę programą. Jeigu leng-
vabūdiškai kas nors tvirtintų, jog
komunizmas Rusijoje neturi jokio
pagrindo, kad jis tik Kremliaus
bonžų palaikomas, būtų skleidžia-
ma kenksminga migla.

Vakarų pasaulio žmonės, dėja,
vis dar nežino, kaip pradėti kovą
su komunizmu ir ko, būtent, toje
kovoje pirma viso ko griebtis. Jei-
gu gražiai su rusais kalbėti, jeigu
juos įtikinti, kad nieko blogo dėl
jų niekas negalvoja, jeigu juos nu-
raminti, — galbūt ir galima tikėtis
juos suminkštinti, padaryti nuo-
laidžiais, sukalbamais, gerbiančiais
sutartis, pamiršusiais agresyvių
planus. Žodžiu, arti to, kad gra-
žiuoju kalbant komunistus galima
jau padaryti nekomunistais. Kokia
bebūtų paradoksali ši mintis, bet,
kaip toji yla, dažnai išlenda iš pa-
reiškimų net ir didelių vakarų pa-
saulio politikų.

Komunistas turi šautuvą, jis sto-
vi savo idėjų sargyboje, jo užpaka-
lyje galinga rusų pramonė, jam
padeda mokslas, su atomine ir hy-
drogenine bomba, jo galingas į-
rankis — propaganda, kuriai prieš-
nuodžių ligi šiol niekas neišrado. O
šioje srityje daromus mėginimus
galima pavadinti vaikiškais žais-
lais. (Garsūs balionėliai!)

Tad toji pasaulio dalis, kuri ne-
sutinka pasiduoti komunizmo ver-
gijai, turi išspręsti klausimą—kaip
ji kovos su komunizmu?

Jeigu jau kada nors prasidėtų
rimta kova su komunizmu, tai tek-
tų susidurti su rusų tautos dalimi,
kuri pasirengusi kovai ir lengvai
savo pozicijų neužleis. "United Sta-
tes News and World Report" nese-
niai išspausdino pasikalbėjimą su
Amerikos diplomatu, kuris nors ir
nepaminėtas vardu, bet rekomen-
duojamas kaip gerai Rusiją ir ru-
sus pažįstą asmuo, nes jis karu
metu išbuvęs treisius metus Maskvo-
je ir mokas rusiškai. Šis diploma-
tas tarp kitko pasakė reikšmingą
sakinį:

(Nukelta į 194 psl.)

ORGANIZACIJA—GINKLUOTŲ PAJĖGŲ ŠARVAS

ORGANIZACIJA TAMPA ŠTABU

Istorinis tyrinėjimas parodė, kad karinė organizacija buvo tik organizacija, t.y. kai vadas rasdavo reikalinga atlikti kai kurias funkcijas, jis įsteigdavo įstaigą ir skirdavo tam atitinkamą žmogų. Kitais žodžiais, jis padalindavo savo atsakomybę, pavesdamas ar perduodamas jos dalį kitiems. Vienu atveju, vadas perduodavo atsakomybę tiekimu, transporto, postovio atžvilgiu ir pasilikdavo sau tik mūšio administravimą. Kitu atveju—jis perduodavo ir mūšio tvarkymą kitiems, pasilikdamas sau tik priešžiūros poziciją. Ir vienu ir kitu atveju jis mažindavo savo pareigų kiekį ir pasiimdavo priešžiūros atsakomybę kitų, atliekančių pareigas, kurios esmėje priklausytų jam atlikti.

Šios rūšies organizacinė forma galima būtų vadinti vyriausia vadovybe — „headquarters“. Taip prancūzų armijoje pradžioje buvo suprantamas „etat major“. Bet 19 amž. pradžioje karinė organizacija staiga pasikeitė, nustojo būti tik organizacija ar vyriausia vadovybė. Ji tapo štabu.

Štabo kilmė.

Tik 1700 metais Oxford Dictionary pirmą kartą pamini štabą — staff karine prasme: „Pulką ir viską, kas prie jo priklauso, vokiečiai vadina Pulkininko Štabu (den Regiment oder Colonelstab), nes juo valdomi kareiviai“.

„Net ir šiandien tas žodis vartojamas nepastoviai. Toli gražu jis nėra tas, kas modernia prasme reiškia karininkus specialioms pareigoms. Tikrumoj jis liečia ne vien tik karininkus, bet visą vadovybę ir vadovaujamuosius. Jis savo reikšmę gavo iš žodžio staff reiškiančio lazda, baton — vado autoriteto ženklą“. Taip simbolis virto pakaitu daiktui, kurį jis simbolizavo. Tą patvirtina ir žodis regiment, kuris vartojamas pakaitom su colonelstab ir reiškia „valdžią ar valdymą asmens, žmonių ar krašto“. Vėliau atsiradęs žodis „generalstab“ nukrypo nuo tos reikšmės, kurią analogiškai buvo gavęs iš colonelstab ir buvo naudojamas reikšti ne visą vadovybę, bet tik jos centrą — patį autoritetą, kitaip sakant, reiškę tą pat, kaip headquarters — vyr. vadovybė. Tokia prasme Schellen-

dorffas jį naudojo 1700 metais, vadinamas Brandenburgo armijos vyr. vadovietės karininkus „generalstab“. Prūsijoje ir J. A. Valstybėse šitas terminas buvo pritaikintas reikšti vyriausios vadovietės personalą bendrai paėmus.

1763 metais žodis staff nusikratė priedo „general“ ir pirmą kartą panaudojamas Anglijoje karine prasme vienas, atskirai. Vėliau atsiranda „medical staff“, „brigade staff“, „regimental staff“ ir kiti. Taigi, vadinti štabu nekautynių elementus karinėje organizacijoje prieš 18 amž. būtų klaidinga. Štabas, kaip pavadinimas ir kaip sąvoka, atsirado vėliau, maždaug 1780 metais.

Kautynių priemonės.

19 amž. pradžioje „štabas“ prarado savo reikšmę kaip vyr. vadovietė. Jis jau neapėmė vado ir jam priklausančių žemesnių vadų. Taip, apimdamas likusią vadovietės dalį, „štabas“ pradėjo reikšti nekautynių elementus ir priemones. Ši „štabo“ reikšmė yra plačiausia, tačiau nevisuomet ji yra aiški ir aprežta.

„Pats pagrindinis štabo aspektas, modernia prasme, greičiausiai yra jo vienalytis izoliuotas pobūdis. Šita prasme štabas pasidarė paveldėtojas ir organizacijos uzurpatorius...Galima daryti išvadą, kad organizacija vystėsi visai natūraliai, kol įsiterpė štabo sąvoka ją iškreipdama. Kai sakoma, kad ji vystėsi natūraliai, žinoma, tuo dar nesakoma, kad ji vystėsi tobūlai. Evoliucijos produktai nesūžydi tuoj pat tobūlumu. Tačiau, atrodo, kad organizacija krypo į funkcijos specializaciją ir tą atsakomybės perleidimą, kuris būtų patiesęs pamatus vėlesniems organizatoriams ją užbaigti ir pagerinti.

...Bet viskas pasikeitė su tuo besikaitaliojančiu terminu „štabas“: visų nekautyniškų pareigų bendras vardiklis paskirstė visas funkcijas į dvi dirbtines klases.“

Toks paskirstymas paverčia nekautynių pareigas į pagalbines pareigas, kautynių pareigoms palikdamas pagrindinį vaidmenį. Bet tai yra tik dalinai teisinga. Tik yra aišku, kad nė viena nė kita pareigų klasė negalėtų egzistuoti viena be kitos, taigi nėra viena kitai tik

pagalbinės. Skirtumas taip kautynių ir nekautynių funkcijų yra dirbtinai padidintas. Tuo, aišku, organizacijos reikalingumas tapo sumaišytas su įsivaizduojamoju štabo reikalingumu. Organizacija tapo štabu su visomis pasekmėmis, kurios išdėstytos žemiau.

Simbolio dominavimas.

Karinė profesija, kaip ir kitos, yra kartu ir mokslas ir menas. Mokslas išveda principus, o menas juos naudoja. Didieji karo vadai buvo ir mokslininkai ir menininkai. Tačiau galima būti vienu, nebūnant kitu. Napoleonas, kaip karo vadas, buvo ir mokslininkas ir menininkas, tuo tarpu Fridrichas Didysis principams nieko naujo nedavė, jis buvo didelis tik naudodamas tą, kas jam buvo duota, jis buvo menininkas.

Ne visi gimsta dideliais karo vadais. Kai trūksta originalumo dovanos, imamasi kitos priemonės — imitacijos, pamėgdžiojimo. Taigi genijų žygiai ir darbai yra studijuojami su viltimi prilygti jiems. Tokiu būdu Gustavo Adolfo pasisekimai buvo garantija jo sukurtos sistemos pamėgdžiojimui. Fridricho laimėjimai, nors su juo užsibaigė linijinės taktikos naudojimas, padarė jį kariniu pavyzdžiu. „Prūsų rikiuotė, uniforma ir plaukų pudravimas buvo vergiškai kopijuojami kiekvienos valstybės.“

„Todėl nenuostabu, kad kariai linkę savo galvoseną remti simboliais, bet ne esme. Tai ne vien tik karių klaida. Visų profesijų žmonės, jei jie mokslininkai neparengti, visada taip elgiasi. Esmė yra giliau ir tik sunkiai pasiekiamą. Forma yra išorinis ir matomas ženklas. Pastarasis yra lengvai suprantamas, o pirmasis sunkiai. Jis tampa pasisekimo simboliu. Jei jis yra tikrasis simbolis, t.y. jei forma yra pasisekimo priežastis, turime laimingą pasirinkimą. Jei jis yra tuščias simbolis, t.y. jei forma yra tik pripuolama ir nėra pasisekimo priežastis, jis yra bevertė imitacija. Bet pažinimas yra per sunkus ir ilgai trunkantis, kad būtų galima išvengti daugelio tuščių simbolių garbinimo. Šituo būdu štabas pavirto karinio gėrio simboliu“. Ne geras vadas buvo imituojamas ir jam plojama, kad jis pasirinko ge-

ra štabą, bet priešingai: plikas faktas, kad būta štabo, buvo imamas kaip laimėjimo simbolis.

Joks darbas negalimas be organizacijos. Ir tik gera organizacija įgalina atlikti darbą veiksmingiau, bet ne faktas, kad organizacijos būta. Kadangi Prancūzų—Prūsų kare dėl organizacijos, ar asmeninės sudėties, ar dėl kito ko prancūzai pasirodė menkai, istorikai padarė išvadą, kad prancūzai neturėjo štabo. "Organizacija nėra formulė. Jos principai duoda nurodymus, bet principų panaudojimas įpatingiems atvejams, bet kuriame darbe, uždeda reikalavimus protui. Tas gali reikalauti pastangų. Štabas, tuo tarpu, yra gryna formulė. Ji tik reikalauja sėkmingo vado naudotų formų pamegdžiojimo. Ji atmata tyrinėjimus apie tikslų

PASKUTINIS AKTAS...

(Atkelta iš 184 psl.)

Laiškelį skubiai užsikišau už bato aulo, nes kažkas artėjo prie palapinės.

Palengva praskleidžiau įėjimo uždangalą.

— Drauge kapitone, antros kuopos raudonarmietis D., prašau leist sutvarkyti palapinę, — atrportavo žvalus, raudonarmietis kresnas vyrukas. Komjaunuolių kuopelėje jis ėjo bene sekretoriaus pareigas. Tačiau...

Man pasiroošus apleisti palapinę, šis "raudonarmietis" ir "komjaunuolis" atsistojo palapinės viduje, prie įėjimo, ir, žiūrėdamas į palapinių eiles (sekdamas, ar kas nevaikšto perarti mūsų palapinės), labai tyliai kalbėjo: — "... kad tik tam mūs kapitoniui pasisektų. Įspėjau, man atrodo, pačiu laiku... Lygiai prieš savaitę mūsų kuopelės slaptame mitinge mano kuopos politrukas pasakė, kad, girdi, atydžiai sekite kpt. G. Pirmasis vadų valymas jo nepalies, bet netrukus po jo bataliono vadas gali įkliūti už sabotažą. Bataliono arkliai visai neprižiūrimi. Jis pats tik girtuokliauja ir šaiposi iš tarybinės valdžios. Mūsų batalione mažiau sia ir kamjaunuolių. Bataliono vyr. adjutantą, girdi, galbūt, sąmoningai dabar ir atostogų išleido, kada reikalingas kuo didžiausias budrumas, kada vadaai turi būti su savo kovotojais, su savo štabais, nors oficiališkai atostogos ir nėra uždraustos. Taigi... aną dieną ir sakau kapitoniui: "Bėk, tamsta vade... Pavojus... — — —"

(Bus daugiau)

naudojimo būdą. Ji ignoruoja aplinkybių skirtingumą. Ji neskiria vado asmeniškoms pastangoms pasiektų vaisių nuo vaisių, pasiektų pagalba organizacinės formos. Ji villasi pagauti vado dvasią kūne, kuriuo naudodamasis ji veikė".

Štabo stagnacija.

Specializacija yra svarbiausias organizacijos procesas. Besivystanti specializacija tapo supančiota štabo vardo, kuris buvo duotas visai organizacijai, išskyrus kautynių elementus. "Bloga, kad ne viena moderni kariuomenė nėra sveikai organizuota. Madoje esantis štabas to neleidžia. Pavyzdys modernios kariuomenės, kurioje nebūtų daromas priverstinis skirtumas tarp linijos (kautynių elementų) ir štabo, būtų daugiau įtikinantis, kaip bet koks grynai pretinis įrodinėjimas.

...Pakankamai yra aišku, kad štabo apimti administraciniai elementai yra įvairesni už kautynių liniją. Šitas didelis įvairumas reikalauja proporcingai didesnio organizacinio dėmesio. Iš kitos pusės, sąvoka, kad linija ir štabas yra karinės organizacijos dvi didelės dalys, prašosi ne daugiau kaip lygaus laipsnio dėmesio. Nereikėtų sakyti, kad tai yra priežastis daugiau domėtis linija, nes dėmesio nė vienai sąvokai nebus per daug, tik tai iššaukia ir tampa priežastimi per mažo dėmesio tiems įvairiems administraciniam elementams, kurie sulipdinti vienon krūvon štabo vardu."

Pavadinti vienu vardu (štabo) tą didelį administracinių siekių konglomeratą yra tas pat, kaip sumažinti diferenciaciją. Štabo funkci-

jos, duodant joms bendrą pavadinimą **administracinės**, yra suvienodinamos. Jos reiškia visus veiksmus, išskyrus kautynes. Tuo būdu visus štabo veiksmus sugrūdus į vieną klasifikaciją neišvengiamai peršasi nuomonė, kad štabas tik aptarnauja kautynes ir tik kautynės yra karinės profesijos esmė, viskas kitas tik joms tarnauja. Tačiau karinis pasisekimas priklausio nuo visų karinių funkcijų suderinimo ir kautynės nieko nelaimėtų, jei visos kitos funkcijos būtų nedavertintos. Darbas ar užsimojimas yra grupė kartu veikiančių funkcijų, kad pasiektų bendrą tikslą.

Kai kautynės yra laikomos karinės profesijos branduoliu, visi kiti veiksmai yra menkiau vertinami, lyg jie būtų mažiau "kariški". Iš to seka organizacinio tamprumo stoka.

Karo istorijoje nėra faktų, kurie liudytu, kad skirtumas tarp linijos ir štabo yra naudingas, ir daug yra faktų, kurie liudytų priešingai. Kodėl taip dažnai karo veiksmus ištinka transporto ir tiekimo sunkumai? Be abejo, dalinai būna kalti asmenys, tačiau yra pakankamai pagrindo įtarti blogą organizaciją: klaida laikyti štabą pagalbinu faktorium.

"Karinei organizacijai bus tuo geriau, kuo greičiau bus užmirštas dirbtinis skirtumas tarp linijos ir štabo, kuo greičiau bus užmirštas štabo vardas. Jai bus geriau, kai viskas, kas prisideda prie karinio tikslo, bus skaitoma neatskiriamai dalimi tos administracinės srovės, kuri bus organizuojama kaip tokią".

Z. R.

(b. d.)

STATEMENT REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 233) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF

Karys, published monthly at Brooklyn 1, New York, for October 1, 1953. 1. The names and addresses of publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher Karys, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21. Editors: Bronius Aušrotas, 94-30 96th St., Ozone Park 16, N. Y. and Domas Penikas, 210 Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y. Managing editor: Domas Penikas, 210 Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y. 2. The owners are: Bronius Aušrotas, 94-30 96th St., Ozone Park 16, N. Y.; Domas Penikas, 210 Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y.; Simas Urbonas, 156 Steamboat Rd., Great Neck, Long Island, N. Y. 3. The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: none. 4. Paragraphs 2 and 3 include, in case where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Signed, Domas Penikas, Managing Editor. Sworn to and subscribed before me this 15th day of October, 1953. (Seal) Joseph M. S. Ginkus, Jr., Notary public, State of New York.

J. NOREIKA

Išaušo. Nuo Misiūnų kaimo į lietuvių puse tęsėsi nedidelėmis kalvomis nusėtas laukas. Per keletą šimtų metrų nuo paskutinės Misiūnų kaimo gyvenamosios trobos, į dešinę, buvo nedidelis, bet skarotas eglynas. Į kairę nuo Misiūnų vietovės buvo tik su labai mažais nelygumais.

Bolševikų bataliono vadas žiūrėjo į vietovę iš vienos, o Tarvydas iš kitos pusės. Ir kiekvienas savaip galvojo apie susidariusią būseną. Bolševikų vadas buvo nusistatęs gintis Misiūnų kaime, kol paašikės priešų jėgos, o Tarvydas žinojo, kad jo kareivių ūpas yra labai pakilęs ir kad jis būtų neryžtingas vadas, jei su tokiais narsuoliais nesumuštų bolševikų bataliono.

— Gintis, išnaudojant visus vietas patogumus. — Nusprendė bolševikas.

— Pulti, išnaudojant visus pranašumus! — Tarė lietuvis.

Ir prasidėjo žūtbutinė lietuvių ir bolševikų kautynės. Įvirte, įsiute, nežiūrėdami į žvimbancias kulkas, lindo narsieji Tarvydo vyrai pirmyn ir artyn prie bolševikų pozicijų. Neapsakomas pergalės troškimas traukė juos įsiveržti į patį priešų vidurį.

— Pirmyn, vyrai! — Ragino kareiviai vienas kitą, ir vienas už kitą greičiau ir drąsiau veržėsi į priešakį. Bolševikai, pradžioje labai pakrikę ir neramūs, pradėjo apsiprasti. Bataliono vado šaltumas tą rytą išgelbėjo juos nuo staigaus ir katastrofiško pakrikimo. Pirmąjį siaubą įveikę, jie ėmė šalčiau vertinti būseną. Pradžioje, kol nesuvokė kokios jėgos ir iš kur juos puola, būtų tuojau sugniužę, bet kai pamatė, kad Misiūnų kaimą puola apyskystės jėgos, ne tik ne didesnės, bet dargi mažesnės negu jų, ėmė atgauti pasitikėjimą savimi ir puolantiesiems buvo vis sunkiau ir sunkiau.

Tarvydas, su savo ryšių grupele puldamas beveik pačiose pirmosiose gretose, pradėjo suprasti, kad padėtis gali pasidaryti labai kebli, jei jis nors kiek ims svyruoti. Bet nuostoliai buvo tokie aiškūs, kad tolimesnis puolimas buvo tiesiog savižudybė. Jokios artilerijos paramos, jokios pasparties iš kaimynų nebuvo ir nenumatoma. O tuo momentu būtų buvę nepaprastai reikalinga. Tarvydas ėmė jausti, kad kautynių iniciatyva netrukus gali pereiti į priešų rankas. Paskutinė jo viltis buvo rezervinis būrys, išskleistoje rikiuotėje slenkas kairiajame kuopos sparne ir dar neįveltas į pirmąsias linijas. Bet kaip tik to labiausiai bijojo kuopos vadas: jei ir

paskutinės jėgos bus mestos į kautynes, ir priešas tai pastebės, visa kuopa atsidurtų pavojuje ir būtų sunaikinta, nepasiekusi tikslo. Noromis nenoromis Tarvydas turėjo įsakyti savo vyrams pertraukti puolimą ir pasilikti užimtose pozicijose. Be to, prie visų nepalankumų prisidėjo dar vienas: dešiniajame priešų sparne staiga atsirado keli sunkieji kulkosvaidžiai, įstryžai apšaudę visą kautynių lauką. Šitų kulkosvaidžių ugnis buvo kaip piautuvas. Ilgomis serijomis kalendami, jie kiekvienam drąsesniam kovotojui grasino šimtais mirčių iš karto.

— Velniava! — Keikėsi Tarvydas, jausdamas, kad kautynių laimė ima svirti priešų pusėn. Bet žinodamas savo kareivių narsumą, jis save ramino, kad ir ši kartą atsiras kokias nors išeitis, nes pralaimėti jo kuopa nemokėjo. Verčiau mirs, negu pralaimės.

Kuopos vado ženklą pasilikti užimtose pozicijose kareiviai tuojau įvykdė. Tarpvagiuose išsibarstę mažomis grupelėmis, jie prisispaudė prie žemės, atsargiai pakeldami galvas pažiūrėti kas darosi. Kulų spiečiai žvimbė per jų galvas, kai tik jos bent kiek aukščiau pakildavo. Kareiviai suprato, kad priešas visiškai pasiruošė juos sutikti. Toji mintis blogai veikė jų nuotaiką, bet jos palaužti neįstengė. Jie pasitikėjo savo vado sumanumu ir tik troško pergalės. Ir juo didesnės atrodė kliūtys, tuo saldesnis laimėjimas juos viliojo.

Bolševikų vadas iš džiaugsmo jau trynė rankas. Priešas buvo priplaktas prie purvinos žemės ir nebegalėjo nė galvos pakelti. Dar minutė kita, ir bolševikai, palaikomi sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies, pradės priešpuolį ir turės sunaikinti tą drąsuolių kuopą, juodą naktį įsiveržusią į jo batalioną. Vadas matė ir jautė, kad jo kareiviai, savo sunkiesiems kulkosvaidžiams prabilus, pasijuto naujai atgiję. Jų nebegąsdino lietuvių narsumas. Jie užmiršo, kad tą patį rytą žuvo jų priešakiniai daliniai ir branduolio kautynių skyrius jaujoje. Jau jiems nebebuvo baisu, kad gali atsiverti žemė ir išmesti iš savęs nugalimus kovotojus. Visa tai jie užmiršo girdėdami kaip išganingai trata savieji kulkosvaidžiai. Nuo tų kulkosvaidžių tratėjimo ir tie drąsuoliai prisiplojo kaip lapės prie žemės, sulįsdami ir tarpvagių. Visas kautynių laukas ištuštėjo. Ir bolševikams buvo malonu, kai per vilnis nuaidėjo bataliono vado įsakymas:

— Pirmyn!.. Pirmyn!..

Tarvydas matė kaip vienas po kito pakyla bolševikai ir trumpais perbėgimais artinasi prie jo kovotojų pozicijų.

— Ugnis!..

Tratėjo įvairiausio tipo šautuvai lietuvių rankose. Daugelio šautuvų vamzdžiai buvo išdiliusiomis graižtvomis. Bet ir su tokiais šautuvais reikėjo atremti puolikus.

—Ugnis!..

Didžiausiam visų nusiminimui toji ugnis, kad ir tanki, bet nebuvo tokia vaisinga, kokios tada reikėjo. Dalis puolančiųjų bolševikų klupo

nukauti ar sužeisti, bet daug didesnė dalis jų vis artėjo ir artėjo.

Staiga įvyko tai, ko niekas negalėjo tikėtis: kautynių lauke pasirodė "Trys velniai". Ir jų pasirodymas nulėmė tos dienos kautynes.

Kai tik buvo paskelbtas bolševikų bataliono vado įsakymas pulti sulaikytus lietuvius, ir kai pirmieji bolševikai perbėgdami pirmyn ėmė kliudyti sunkiesiems kulkosvaidžiams šaudyti, kulkosvaidžių šaudymui vadovaujant viršininkas įsakė keisti kulkosvaidžių poziciją, naująją poziciją nurodydamas pamiškėje. Jo įsakymas buvo kuo skubiausiai įvykdytas. Bet vos tik sunkieji kulkosvaidžiai pasiekė naująsias pozicijas ir paleido ugnį, iš po kelmų išsoko Trinkūnas su savo draugais, gudriai pasislėpęs ten tuoj po to, kai išlėkė iš Misiūnų, ir visiškai netikėtai puolė iš užpakalio abiejų kulkosvaidžių tarnybą. Vienam sūvį, kitam durtuvą, o trečiam šautuvo buožę

... Iš čia staiga pasipylė kulku serijos...

paskyręs, Trinkūnas velnišku vikrumu įvykdė savo planą. Prie kito kulkosvaidžio prišoko Gražutis su Diržiu. Diržio šūvis paklojo pirmąjį numerį, Gražučio — antrąjį, o trečiojo kulkosvaidininko krūtinėn vienu kartu susmigo du durtuvai. Likusioji kulkosvaidžių tarnyba iš pradžių taip sumišo ir išsigando, kad buvo bebėgant, bet pamačiusi, kad iš miškelio daugiau niekas neišsoka, norėjo pulti tuos tris drašuolius. Bet jų puolimas jau buvo pavėluotas: į juos švilpė Gražučio ir Trinkūno granatos, o už kelių sekundžių ir Trinkūno paleista serija iš sunkaus kulkosvaidžio, kurį jis staiga nukreipė į priešingą pusę. Kažkuris ir bolševikų paleido granatą į užpuolikus, kuri sprogdama savo skeveldromis klūdė visus tris: Trinkūnui apardė nugarą, Gražučiui kairės rankos raumenis perplėšė, o Diržiui nunešė pusę ausies. Bet nuo pamiškės bolševikai buvo staigiai atmušti ir "Trys velniai" abu iš priešų atimtusius kulkosvaidžius spėjo nusitempti į vieną artilerijos sviedinio iš-

raustą gilią duobę. Iš čia staiga pasipylė kulku serijos į puolančiuosius bolševikus. Ir tai buvo prieš pat ataką, nes jau tik kelios dešimtys metrų beskyrė vienus nuo kitų.

Sunkiųjų kulkosvaidžių puolimas taip staiga įvyko ir tokios trumpos buvo kautynės, kad nei puolą bolševikai, nei besiginą lietuviai pradžioje nesusivokė kas atsitiko: kodėl sunkiųjų kulkosvaidžių ugnis ėmė naikinti savuosius — bolševikus. Bet kai vienas kitas puolančiųjų, išdrįšęs pasikelti nuo žemės, kad parodytų grasinantį ženklą saviesiems kulkosvaidininkams, buvo negailestingai tų kulkosvaidininkų paklotas, tada visi ėmė suprasti, kas atsitiko. O diena buvo pakankamai šviesi ir ne vienas bolševikas pamatė, kad kulkosvaidžius valdo lietuviai.

Bolševikų puolimas staiga sustojo. Tarvydas pastebėjęs kas atsitiko ir suvokęs koks nepaprastas pavojus gresia drašiesiems kulkosvaidininkams, o taip pat jausdamas, kad priešui atėjo kritiškiausias momentas, paskubomis davė ženklą rezerviniam būriui per miškelį pulti priešų dešinįjį sparną.

Ir vėl staiga bolševikų eilėse įsisuko kareivių slegianti mintis apie priešų neįveikiamumą. Toji mintis kaip sunkus akmuo priplojo jų eles pre žemės ir ėmė traukti juos ne pirmyn, bet atgal.

Trauktis!.. — Pasigirdo ne viršininko, o išgasties apimto nežinomo eilinio balsas.

— Pirmyn! Pirmyn, vyrai! Galas bolševikams!..

Tarvydui nereikėjo kartoti įsakymo: patys kareiviai atkakliai ėmė vėrztis paskui besitraukiančius bolševikus, vydami ir naikindami juos, kai tik rezervinis būrys ėmė pulti dešinįjį sparną.

Taip buvo laimėtos Misiūnų kautynės. "Trijų velnių" vardas skambėjo visų lūpuose, nors jie patys po šių kautynių vėl nekantriai laukė kitų kautynių, begydydami savo žaizdas ir retkarčiais pasvajofami apie jų sugrįžimo belaukiančiuosius namiškius. (Pabaiga)

NUOŠIRDI PADĖKA

KARIO žurnalo redakcinis štabas visiems bent kuo prisidėjusiems prie įvykusio š. m. spalio 10 d. vakaro Chicagoje surengimo nuoširdžiai dėkoja.

Pagal eilę mūsų padėka priklauso:

1. L. S. "Ramovel" už moralinę globą;
2. Radio valandų vedėjams: Sophie Barkus, Šaltimierui ir Budrikui už parengimo garsinimą, taip pat dienraščiams "Draugui" ir "Naujienoms" už patalpinimą pranešimų;
3. "KARIO" atstovui B. Brazdžionui ir parengimo komiteto nariams: p. Dirkiui, A. Tyruliui ir K. Oželiui;
4. Programos išpildytojams ir parengimo pareigūnams;
5. Visiems parengimo dalyviams. Didelis dėkui visiems bent kiek parėmusiems mūsų nelengvą darbą.

KARIO Redakcinis Štabas.

KARIŲ GYVENIMAS

LIETUVIAI KARIAI MIRĘ IR KOVOJUSIEJI KORĖJOJE

Bal. Brazdžionis, Chicago, III.

Negailestinga mirtis kasdien ištraukia iš mūsų tarpo po keletą artimesnių žmonių, jų tarpe buvusius Lietuvos karius ir dabar tarnaujančius JAV Armijose. O daugelis mūsų karių kenčia Sibire ištremti. Ten ne tik vyrai neša skurdą, bet ir jų šeimoms, maži vaikai. Neseniai užgirdome, kad tolimame Sibire žuvo taurus lietuvis, buvęs nepriklausomybės kovų karys, teisininkas Balys Giedra. Jis buvo išvažinėjęs po įvairias Europos valstybes, atstovavęs Lietuvos Esperantininkų Draugiją ir prieš II pasaulinį karą garsino savo krašto vardą. Atėję bolševikai jį su šeima ištrėmė žiauriam likimui ir mirčiai.

Chicagoje mes netekome dviejų lietuvių karių. Vienas š. m. rugpiūčio mėn. 31 d., grįždamas iš savo pulko į Chicago, žuvo katastrofoje, sulaukęs vos 20 m. amžiaus. Jaunatvės dienos mirtis pasitiko visai netikėtai ir jo žmona didžiai nuliūdo, kai ją pasiekė ši žinia. Jis buvo Chicagoje gimęs ir augęs, čia šv. Kazimiero kapinėse ir palaidotas. Kitas mums brangus lietuvis mirė širdies priepuoliu, tai Lietuvos savanoris mjr. Pranas Briedulis, gyvenęs Chicagoje, Marquette, Park lietuvių kolonijoje, sulaukęs vos 56 m. amžiaus. Amerikoj išgyveno vos 4 metus. Buvo "Ramovės" skyriaus narys ir savaitraščio "Laisvosios Lietuvos" ūkio viršininkas.

East New Yorke staigiai krito II pasaulinio karo veteranas Bernardas Adomėnas rugp. 31 d., vos 47 m. amžiaus. Velionis buvo gerai pažįstamo brooklyniečio biznieriui Antano Adomėno sūnus. Nuliūdime paliko jo žmona su dukra, tėveliai ir giminės.

Korėjoje žuvo du lietuviai iš Worcester Mass. Vienas pfc. Jonas Aikšnoras, 169 Vernon str. mirė 1951 m. gegužės mėn. Antras pfc. Juozas Laukaitis, jr., gyvenęs 317 Millbury str. žuvęs 1950 m. lapkričio mėn.

Visiems artimiesiems "Karys" reiškia giliausią užuojautą, kurie liūdi netekę savo brangių šeimoms galvų maitintojų, sūnų; gaila kiekvieno žuvusio ar mirusio lietuvio, nes mūsų karių gretos mažėja, o Lietuvai jie dar būtų buvę labai reikalingi

Paskutinės karo dienos Korėjoje

Prieš pat Korėjos pabaigą komunistai kasdien puolė Jungtinių Tautų kariuomenės laikomas linijas. Kovos lauke krito nemažai karių, tiek vienoj, tiek kitoj pusėj. Tame baisiame siautėjime išgyveno baisius reginius ten patekęs vienas lietuvis, kuris rašo savo artimiesiems į JAV:

"Mano dalinys, kuriame aš buvau paskirtas mediku, nuo liepos mėn. 17 d. buvo paskirtas "outpost" (tarp mūsų ir kitų linijų) tarnybai. Per septyniolika dienų mes netekome didesnės pusės vyrų sužeistais, nukautais arba dingusiais be žinios. Aziatų puolimas buvo toks stiprus, kad naktį iš liepos 14 į 15-tą mes netekome 176 vyrų. Aš pats tik per plauką klumpių nepadžiovia. Taip likimas lėmė, kad naktį prieš puolimą buvau paskirtas į kitą bunkerį. Mano vietą perėmė Sfe Col., kuris gavo minosvaidžių skeveldrų. Jis vargšas neteko nosies ir buvo sunkiai sužeistas į dešinią petį. Dauguma mano draugų-medikų atsisveikino su žemele, likome tik keturi kareiviai ir du karininkai (daktarai). Kiti vyrai, nepratę ugnies, pradėjo išprotėti. Nežinau, kaip visą tai būtų išėję, bet įsakymas pasitraukti į blokavimo pozicijas padėtį išgelbėjo. Blokuojant kitą dalinį ir sulaukėme karo paliaubų." Tūkstančiai geriausių vyrų paaukojo savo gyvybę už Korėjos laisvę, kovoje su komunizmu. Dar daug teks padėti aukų, iki bus sunaikintas pasaulio komunizmas, nes jis per jėgą išigali, todėl tik jėga galės būti sunaikintas.

Apie tris metus išbuvęs Korėjoje komunistų belaisvėje karys Edvardas Klimas, 27 m., grįžo į laisvę. Ką tik perėjęs persimainymo punktą, sužinojo, kad jo motina gyv. Chicagoje mirė. Nors jis buvo paskirtas grįžti laivu, bet vėliau gavus šią žinią skrido lėktuvu. Skrendant buvo toks silpnas, kad reikėjo tikrinti sveikatą Honolulu karinėje bazėje, kur daktarų patikrintas galėjo tęsti kelionę lėktuvais, bet vistiek į motinos laidotuves nebespėjo. Žurn. J. Prunkskis turėjo su juo pasikalbėjimą ir "Drauge" buvo aprašyti jo sunkiausi išgyvenimai komunistų be-

PFC. V. RAKAUSKAS, atlikęs karinę tarnybą Japonijoje, grįžo į Chicago.

laisvėje Jis patvirtino visus komunistų žiaurumus, kaip maistas būdavęs su kirmėlėmis, kaip kasdien išnešdavo po lavoną eidami dirbti, kaip belaisviai buvo skiepijami komunizmo. Mūsų tūkstančiai gerai žinome, kaip bolševikai elgėsi ir elgiasi dabar su lietuviais partizanais ir kariais, kurie patenka į komunistų nagus.

Sgt. Antanas Lipskis, kilęs iš Chicagos, yra Korėjoje 25 Infantry divizijoje. Jis ten jau būna nuo sausio mėnesio paskutinės dienos. Cpl. Alfredas Karalius rugp. 24 d. grįžo į namus iš Korėjos, ten išbuvęs 14 mėnesių. Taip mylėjo savo motiną, kad jis per tą laiką į namus parašė 255 laiškus. Stasys Bukauskas, išbuvęs 2 m. Korėjoje, dalyvavęs fronte, jūrų karininkas sugrįžo į Chicago ir nusipirko gražius namus Lombard, Ill. bet dar turi tarnauti dvejus metus, iki paleis. Gediminas Alinskas iš Maspetho Korėjos fronte išbuvo 10 mėn. ir laivu grįžo pas savo mamytę atostogų. Vytautas Juškus, virš metų išbuvęs Korėjoje pirmose fronto linijose, vieną kartą buvo sužeistas, aplankė tėvus Chicagoje atostogų metu ir vėl sugrįžta baigti karo tarnybą į North Carolina. O Vytautas Alksninis, išstarnavęs 18 mėn. Korėjoje, sugrįžo pas tėvelius į Brooklyną. Povilas Gylys, Korėjos karo veteranas, sukūrė šeimos židinį su Birute Rinkute, Cicerio, Ill. šv. Antano bažnyčioje įvyko jungtuvės Dvejus metus išstarnavęs Japonijoje pfc Vilimas Rakauskas, inžinerijos daliny, sugrįžo pas savo motutę, gyvenančią Chicagoje, 4046 So. Francisco Ave. Jis čia gimęs ir

mokėsis šv. Ritos gimnazijoje, kariuomenėje baigė Water Suply Course. Jo motutė Ona Zalandauskienė yra žymi veikėja ir kilnių darbų rėmėja, džiaugiasi sulaukusi sveiko ir gražaus savo sūnaus iš karūžės.

Buvęs vokiečių armijos karys, dabar JAV aviacijos pareigose

Korėjos kovose ir Japonijoje išbuvęs apie 10 mėn. lietuvis karys Jonas Vasiliūnas ypatingai pasižymėjo sporte karių tarpe. Jį, atvykusį į Amerikos žemę iš tolimos Korėjos, tuoj Gunter, Ala, reporteriai pasitiko ir padarė pasikalbėjimą. Karys Jonas Vasiliūnas pasipasakojo, kaip jis buvo nacių suimtas iš mokyklos suolo Lietuvoje ir vėliau prievarta tapęs vokiečių armijos kariu, buvo apmokintas Dresdene, paskui išvežtas į fronto linijas prie Leningrado, kur buvo sužeistas į koją. 1950 m. atvyko kaip pabėgėlis į JAV ir čia įstojo savanoriu į aviacijos dalinį. Jis sėkmingai mokino Korėjoje karius įvairių žaidimų ir keletą kartų vyko į kautynes. Dar ir daugiau aprašo Gunterio amerikoniškasis laikraštis apie jo gyvenimą su įdomumu ir po didelio straipsnio įdėtas paveikslas, kur pažymėta, kad šis karys kovojo prieš rusus su vokiečiais II pasauliniame kare, dabar tarnaujas JAV aviacijoje. Baigęs tarnybą Karys Jonas Vasiliūnas grįšias į Massachusetts ir taps Amerikos pilietis. Tikrai daug vargo ir visokių išgyvenimų matęs Linkime sėkmės ir sveikatos laimingai baigti tarnybą, vėl sugrįžti į civilinį gyvenimą.

Vytautas Strolia, gerai pažįstamas bostoniškiam, nes buvo tautinių šokių grupės akordionistas, jau baigė tarnybą. Jonas Martinkus taip pat grįžo iš karo tarnybos ir nuolatos apsigyveno Chicagoje, kur gavęs stipendiją tęs mokslą. Jeronimas Kavaliūnas tik ką grįžo iš Europos, atlikęs karinę tarnybą, susižiedavo su Aldona Burneikyte, gyv. Eastone, Pa. Jie abu yra tremtiniai, laimingo gyvenimo! Antanas Vaivada, ilgą laiką bendravęs su tremtiniais Europoje, būdamas JAV karys, sugrįžo į JAV. Algis Naujokas, atlikęs pagrindinį apmokymą, iškeliamas į Europą. O Vladas Macijauskas, savanoriu įstojo į aviaciją ir, palikęs seserį ir motutę Clevelande, mokinas karinio mokslo.

Visiems mieliems lietuviams kariams tenka palinkėti geriausios kloties Tik brangieji, nepamirškite ir lietuviškos spaudos, ypač "Kario".

KĄ VEIKIA LIETUVIAI KARIAI

• **Stasys Pundzevičius, gen.**, neseniai turėjęs apendicito operaciją, jau pasveiko ir dirba savo nuolatinį darbą, kaip gėlininkas-daržininkas, Great Necke.

• **Antanas Andriūnas, mjr.**, gyvena Kolumbijoje, Medeline, ir yra vienos jėjimo mokyklos instruktoriumi. Šią vasarą buvo atvykęs į Bogotą, lėktuvais atsigabendamas ir savo žirgus. Čia laimėjo keletą premijų.

• **Vytautas Alksninis, Cpl.**, atlikęs karinę tarnybą ir grįžęs iš Korėjos, kurioje išbuvo apie 18 mėn., pradėjo studijas elektro-inžinieriaus specialybėje, New York City College.

• **Mindaugas Tomkus, Cpl.**, prieš kurį laiką atostogavęs Japonijoje, prie Hirošimos, grįžo į Korėją ir eina tarnybos pareigas Seoule.

• **Pranas Briedulis, kpt.**, Chicago skyriaus ramovėnas, mirė ir š. m. rugsėjo 12 d. palaidotas šv. Kazimiero kapinėse, Chicagoje.

• **Andrius Senatorskis, plk.**, gyvena N. Zelandijoje, rengiasi persikeiti į Kanadą, pas savo dukterį ir ženą.

• **Kazys Škirpa, gen. št. plk.**, lapkričio 22 d. Brooklyne, Apreiškimo parapijos salėje, kalbės Kariuomenės Šventės proga. K. Š. gyvena Washingtone ir dirba Kongreso bibliotekoje.

• **Algirdas Birutis, Cpl.** baigęs karo tarnybą, gyvena pas tėvus Richmond Hill, N. Y. Tarnybos metu ilgesnį laiką išbuvo Europoje, Vokietijoje. Dabar studijuoja.

• **Bronė Gustaitienė**, buvusio Lietuvos Karo Aviacijos viršininko gen. A. Gustaičio žmona, išlaikė gailėstingosioms seserims nustatytus valstybinius egzaminus ir dirba vienoje Flint, Mich., ligoninėje.

• **Juozas Usas, plk. dr.**, mirė prieš trejetą metų Owensboro, K. Y. Š. m. rugsėjo 26 d., Chicagoje, šv. Panelės Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje, buvo atlaikytos šv. mišios a. a. plk. Juozo vėlei atminti.

ISPŪDINGAS "KARIO" PARENGIMAS

Spalio 10 dieną Chicagoje įvyko vienintelio pasaulio lietuvių karių žurnalo "Kario" vakaras. Tikrai tenka džiaugtis, kad šio žurnalo mylėtojų šeima yra gausi. Skaitytojai, atjausdami jo materialinę padėtį, dažnai pasiūnia dovanų, o "Ramovė" s-gos nariai ir skyriai talkininkauja taip pat su pasišventimu savajam lietuviškam karinės minties žurnalui.

— Šiame parengime programoje pasirodė vietinės jėgos. Ją vedė p. K. Oželis, kuris atidaręs pasveikino atsilankiusius ir pristatė "Kario" atstovą Balį Brazdžionį. Žurn. Vytautas Kasniūnas labai išpūdingai skaitė savo kūrybos, kuri visus nuvedė į Lietuvą, ypač priminė Vilniaus krašto likimą bei jo žymesnius įvykius, Lietuvai brangias amžinai stūksančias pilis ir kalnus. Marijos Augštesniosios Mokyklos mokinė, tremtinė, Brigita Paulauskaitė gražiai padeklamavo eilėrašį "Varpai mums dar neskambėjo." "Kario" atstovas Bal. Brazdžionis skaitė temą "Lietuviškas spausdintas žodis už tave žuvau", kur pertiekė spausdinto žodžio reikšmę kovoje dėl savo tautos: Jis pažymėjo: "kaip atgimsta pavasarį nauja gyvybė, taip atgims Lietuva naujam gyvenimui. Mes jaučiame tą

vilties ugnelę tautos sielos gelmėse, bet reikia nepamiršti ją pertiekti ateities kartom, kad visų širdyse degtų Tėvynės meilė, kovinga dvasia, kad virš visos šios žemiškos gerovės, laisvės simbolių arti būtų; reikia dirbti ir kovoti, kad Tėvynėje ar tolimame Sibire, kalėjimuose ar čionai esantieji greičiau sulauktų laisvės".

Vėliau jumoristinėje nuotaikoj trys aktoriai: A. Brinka, J. Kelečius ir Kurauskas vaidino Tris laiminguosius kareivius naujokus, veteranus ir Tris laiminguosius. Savo vaidyba kai kuriose vietose sukėlė skanaus juoko, o dainomis Tėvynės atminimą. Jiems pagelbėjo akordeonu p. Siliūnas. Velenčiolištas Vytautas Rustėikis išpildė solo, akomp. Skriduliui. Nors programa truko vos 2 val., bet daugelis ją patenkinti. Po programos smagiai pasilinksmino, grojant Balio Pakšto orkestrui. Atvažiavę buvo iš tolimų apylinkių buvę kariai su šeimomis, jaunimas jaukiai dalinosi išpūdziais iki vėlumos. Kai kurie pirkosi "Kari", užsiprenumeravo, kur šiame darbe talkininkavo laikraštinkas Jonas Janulaitis. Parengimas davė ir pelno, kuris sutvirtins Kario ateitį.

Balys Svalia.

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

NELEMTA APGAULĖ

Komunistai, nebudami Korėjos karo paliaubų susitarimo, paskubintu tempu veža sprausminius lėktuvus naikintojus į š. Korėją. Augštai skraidą JAV specialūs lėktuvai su radaro įrengimais yra pastebėję šimtus rusiškų sprausminių lėktuvų, kylančių ir nusileidžiančių į naujai atstatytus tuoj po karo paliaubų aerodromus.

VILTIES SPINDULYS

Pagal Penktosios Karo Aviacijos Grupės žvalgybos gautas informacijas, neperseniai buvę patikrinta, kad tie 944 amerikiečiai, kurie tikėta, kad yra tikrai komunistų rankose, esą tikrai gyvi Mandžūrijos stovyklose. Pagrindžio jėgos Kinijoje yra pateikusios keliolika iš 300 lakūnų grupės fotografijų.

RUOŠIASI

Armijos inžinierijos vienetai tydomis ruošia projektą statyti judomas elektros energijos stotis, kurios būtų varomos atominė energija. Šios elektros stotys teiktų energiją subombarduotiems Amerikos miestams.

ARTEJANTI NARDLAIVIŲ GADYNĖ

Nesuklyskime sprendami, bet yra beveik tikra, kad ateities karo laivai būsią nardlaiviai. Pentagone gyvai persvarstomi Adm. Nimitzo teoretiniai samprotavimai, kurie ilgokai buvę užslėpti stalčiuose lėktuvnešių admiralų. Tolimojo planavimo vadovai dabar įžiūri, kad lėktuvnešis kaip pereinamosios stadijos laivas išnyksią po dešimties ar penkiolikos metų. Jį pakeis nardlaivis, šaudąs atominius vairuojamus sviedinius.

PASIRENGĘ ŠŪVIUI

Pagal Vakaruose gautas informacijas Sovietai esą ištobulinę tipo V-37 raketą, kuri iššauta iš Lenkijos ar Pabaltės atramos taškų, galinti kliudyti bet kurią V. Europos vietą, įskaitant ir Angliją. Šios naikinančios raketos tobulinimui esą vadovavę vokiečiai mokslininkai, naudodami mašinų įrengimus iš garsiosios nacių tyrinėjimo stoties Pennemuendėje.

ŠTABAI RUOŠIASI

Netrukus spaudoje bus daugiau žinių apie tai, kad NATO štabas vykdo pratimus, kuriuose mokosi, kaip panaudoti vairuojamus sviedinius kaip taktinį kovų ginklą.

BRITAI PROGRESUOJA

Britų Karo Aviacija netrukus paskelbsianti, kad jų lengvasis sprausminis bombonešis Camberra su naujo stiliaus sprausminiais varikliais yra pasiekęs 63,000 pėdų (12 mylių) augštį.

SKAUDŪS SMUGIAI

Stebėkite naujus JAV užsimojimus, kuriuose maistas būsiąs panaudotas kaip įrankis komunizmui susilpninti. Vašingtono psichologinio karo specialistai yra įsitikinę, kad naujieji ėjimai būsią žymiai stipresni, negu panaudoti Berlyne.

NIKO SAU "DAIKTAS"

Amerikiečių spaudoje bus daug rašoma apie Armijos ypatingą išradimą tankams naikinti, vadinamą "Ontos". Jis yra taip pat žinomas kaip "The Thing-Daiktas". Šis naujas ginklas yra greitai važiuojąs šarvuotis, su dviem 105 mm ant viršaus primontuotais pabūklais. Šie beatatrankiniai pabūklai gali suteikti žymiai stipresnį smūgį, negu tankai. Šį tankų žudytoją galima pervežti lėktuvais ir juo gali pasinaudoti parašutininkai, kad užimtų tam tikrą plotą.

BANDYMAI JŪROSE

Britai vykda naujus radaro bandymus, kurio spindulys daug ilgesnis už ligi šiol žinomus. Jeigu šie pratimai pavyktų, tada britai galėtų kontroliuoti visus laivų judėjimus, vykstančius Šiaurės Jūroje. Po ištobulinimo ši sistema galėtų užregistruoti ne tik vandens paviršiuje, bet ir po vandeniū nardančius laivus tarp Britanijos pakrančių ir Skandinavijos.

NAUJAS DŽYPAS

Armija ištobulino naują džypą, skiriamą važiuoti per dumblą ir smėlynus. Jis turi tik du ratus, kurių vienas priekyje, o antras gale ritasi lyg balionėliai per visą kelio plotį.

NUSILEIS ANT VANDENS?

Laivyno lėktuvnešių garbintojai didžiai susirūpinę naujo lėktuvo hidroplano "Sea Dart" pasirodymu, kuris gali nusileisti ant vandens paviršiaus ir jam nereikia lėktuvnešio denio. Specialios paskirties pašliužos šį lėktuvą nesunkiai išlaiko ant vandens, nusileidimo ar pakilimo atveju. Laivyno naujojo išradimo ir šios srities tyrinėtojai tvirtina, kad hidroplano "Sea

Dart" ištobulinimas gali sumažinti reikalą naudotis pažeidžiamais lėktuvnešiais.

ORINIO SUSISIEKIMO PAŽANGA

Amerikos orinio susisieki mo b-vė "American Airlines" greit pradės vykdyti skubaus tarp vandenynų susisieki mo programą. Taip DC-7 išskris iš New Yorko 1.00 val. po pietų ir pasieks Los Angeles prie Pacifiko 5:45 p. p. tos srities laiku. Keleiviai būsią vaišinami kokteiliais ir kitais skanumynais.

ATOMINIAI LĖKTUVAI

Lockheed Aircraft B-vė Kalifornijoje, susitarusi su JAV Karo Aviacija, pradėjo pirmuosius parengimo darbus, gamindama atitinkamus brėžinius atominiams lėktuvams gaminti. Lockheed B-vės darbus ir projektus gaubia paslaptis.

SPALVUOTOJI TELEVIZIJA

Kaip žinoma spalvuotų televizijos priimtuvų gamyboje vyksta gyvos rungtynės. Kiekviena b-vė stengiasi pateikti žiūrovams kaip galima greičiau ir pigiau tinkamą šios rūšies priimtuvą. Emerson Radio ir Phonograph B-vė neseniai pateikė staigmeną, siūlydama pirkėjams 16-kos colių spalvuotos televizijos priimtuvą už 700.00 dolerių.

KERSTEN KOMITETO LIUDININKAMS

Mūsų veiksniai paragino pasaulio lietuvius tinkamai pasiruošti Kersten Komitetui liudyti: rinkti dokumentinę medžiagą ir surašyti parodymus.

Kiekvienam aišku, koks milžiniškas kiekis medžiagos bus surinktas, kai tūkstančiai yra gyvų liudininkų. Kadangi ta medžiaga yra vertingiausias istorinis šaltinis Lietuvos istorijai bolševikiniam laikotarpiui nušviesti, tad reikia jos dubli katus palikti lietuvių rankose. Todėl visi tautiečiai, kurie ruošia minėtam reikalui medžiagą, Pasaulio Lietuvių Archyvo prašomi ruošti ją dviejuose egzemplioriuose, būtent: jei rašoma, tai rašyti per kalnę, jei daroma foto ar fotostatinę kopiją, tai daryti du egz. ir t. t. Vieną egzempliorių įteikti kur nurodyta, o antrąjį pasiųsti Pasaulio Lietuvių Archyvui (2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill.). Šis rinkinys bus liudininkas, kaip lietuviai, išblaškyti po pasaulį, narsiai kovojo už Lietuvos laisvę.

V. Liulevičius,
PLA Direktorius.

IŠ L. S. RAMOVĖS VEIKLOS

Gyvai veikia Chicagos Ramovės skyrius

Vos tik vasara baigės, tuoj Romovės skyrius stoja darban savo veikloje. O tų darbų gausybės, tik reikia dirbti atsiraičius rankoves. Kiekvienas Lietuvos karys turi ir jausti pareigą įsitraukti į lietuvišką veiklą. Nieko kito mes negalime daryti, tik veikti ir dirbti, kad tas viskas nors kiek galėtų pagreitinti savos žemės išlaisvinimą.

Yra džiugu, kai matai salėse susirinkusių kelias dešimtis įvairaus amžiaus Lietuvos sūnų, kurie rūpinasi savo skyriaus veikla, savo spaudos palaikymu, nustato kovos būdus prieš žiaurų okupantą. Nors sekmadienis, vos 11 val. iš ryto, kada visokių šeimyniškų reikalų gausu, lietuviai kariai atsižada visko ir žygiuoja į salę, vedini vieno tikslo—ką šiandien galiu padaryti Tėvynei, nes kai "du stos, visados daug daugiau padarys." Susirinkimą atidaro judrusis pirm. pulk. Dabulevičius. Tuoj sudaromas prezidiumas, kurį užpildo jau raukšlėtų veido broožų kovingos dvasios apimtas plk. Ališauskas, o kad šis susirinkimas nenuėitų tikrai be rezultatų ir neužfiksuotas, pakviečiamas sekretorium jaunas pilnas energijos lt. Virpša. Patiektoji dienotvarkė gvildenama. Vieni taip, kiti kitaip ir tas sukelia įdomias diskusijas, aptarimus ir nutarimus. Kai daug galvų, tai daug visko ir pasitaiko. O čia vis noris išsiaiškinti, viens kitą "papešioti," bet vis kultūringai. Vieninagai pritariama skyriaus valdybos nutarimui, kad ateinančiais metais būtų suauktas Ramovės skyrių atstovų suvažiavimas, kuriame galėtų dalyvauti nuo 10 narių vienas. Suvažiavimas įvyks Chicagoje balandžio pradžioje.

Visų įdomiausias momentas sutelktas į klausimų-sumanymų dienotvarkės punktą, nes tik jame nariai gali kalbėti ką tik nori, ką tik sumano. Ir čia pirmiausiai iškilo klausimas, liečiąs mūsų vienintėlio karių žurnalą "karį," kuriam jau pavasarį susirinkimo buvo nutarta kuo nors padėti. Jo atstovas Chicagoje kviečia susirinkimo pasisakyti, kaip suteikti jam stiprybės, kad jis gerai atsistotų ant kojų. Pasirodo, kad seniau išrinktos Parengimų Komisijos jau tuo reikalu pažengta pirmyn. Yra pasiryžta spalį mėn. 10 d. Lietuvių Auditorijoj surengti mūsų žurnalui koncertą-balių, pakviečiant žymius ak-

torius ir kitus artistus. (Numatyta dieną KARIO parengimas ir įvyko. Red.).

Daugiau iš narių girdėjosi balsai, kad lietuviškoj spaudoj nebūtų keliami viešumon praeities nesusitarimai ar klaidos, šmeižiami mirę kariai, nutarta kreiptis į du aponentus, kurie dabar veda žalingą polemiką, kad jie nustotų, nes ne laikas skėčiotis ir vienas kitą pešioti. Tik priešas iš to gauna naudos. Kai bus Lietuva laisva, tada mūsų darbus ir nusižengimus spręš jos išlaisvintojai.

Linksma, kad mūsų skyrius remia kultūrinius reikalus, skiria aukas Tautos Fondui, reikalingiems pašalpos, remia Vasario 16 gimnazijos didingą pašalpos fondą. Be kitų skyrius šelpia mūsų šaliai nusipelnusį gen. Glovackį. Kažkas prasitarė, kad dalyvavęs Sporto šventėj kpt. Keturakis laimėjo pirmą vietą Partizano Žygyje, 15 km. nueidamas per 1 val. 26 min. Sporto rengėjai neturėjo dovanos. Vieną dovaną skyrius buvo įteikęs, bet netikėtus savo nario laimėjimas sporte: Vėl kilo pasiūlymai, kad jį reikia apdovanoti. Tuoj nariai sumetė apie 40 dol. ir šią sumą

įteikiama sporto žaidynių užbaigime, kaip kolegiską. II premiją laimėjo skautai, jiems atiteko skyriaus skirtoji dovana. Tai gražu ir labai miela, kad skyrius giliai supranta gerus mostus, skatina jaunimą ir savo narius dalyvauti sporte.

Trys valandos susirinkime praėjo lyg kelios minutės. Visi padiskutavę, pasitarę išsiskyrstė su užsimotais darbais, juos vykdyti ir pasiekti gerų vaisių. Gaila, kad dalis buvusių Lietuvos garbingų karių ir dabar esančių JAV armijoje nesidomi mūsų organizacija. Chicagoje karių yra gal keli tūkstančiai, bet veiklai ir darbui pasiaukojusių tėra vos 100 vyrų. Kurgi mūsų priaugantieji kariai, kurgi mūsų nauji karininkai, juk senieji atsiskirs laikui bėgant, kas tada valdys kovų grupes, skatins Tėvyinės meilę ir kovos dvasią? Nesinori tikėti, negi mes žūsime materializme, svetimoj jūroj neatlikę garbingų žygių ir darbų savai Tėvynei. Visi atsिमinkime, kad gyvenimas praeis, todėl teisingas vėlio Balio Sruogos skatinimas: "Te darbuos paliks paminklas, kad gyvenom mes." Nenutolkime nuo savo lietuviško gyvenimo!

Bal. Brazdžionis.

NEW YORKO SKYRIAUS VEIKLA

Vasaros karščių laikas baigėsi. Vėsesnis oras skatina veikti. Spalio 2 d. vakare, p. Belecko svetainėje, Brooklyne, New Yorko ramovėnai susirinko pirmojo poatostoginio posėdžio. Pirmininkavo plk. I. Kraunaitis.

Šio rudens N. Y. skyriaus veikla numatoma nukreipti šiomis svarbiomis kryptimis:

1. Surengti lapkričio 23 d. minėjimas, bendrai sutelkus jėgas su A. L. Legionu ir A. Leg. Lietuvių Postu.

2. Sustiprinti pahlaltiečių veteranų bendradarbiavimą.

3. Surinkti kongresmano Kersteno veiklai reikalingos medžiagos ir

4. Kviesti nariais į Ramovę dar juo nedalyvaujančius lietuvius karius.

Paskutinis užsimojimas yra labai svarbus. Bet koks organizuotas veikimas yra efektingas, jei organizacijos pagrindą sudaro gausūs ir veiklūs nariai. Ramovės skyrių skaičius nuolat auga, ne tik JAV bet ir kituose kraštuose. Tačiau

negalima būtų pasakyti, kad visi galintieji įstoti į buvusių karių sąjungą—tą progą panaudoja. Ypač tai ryšku yra tokiam metropolijai, kaip kad New Yorkas.

Visa eilė Lietuvos karių, tarnavusių įvairiose ginklo rūšyse, nebendraudžia daugiau su savo buvusiais ginklo draugais. Vieni aiškinasi laiko stoka, kiti sunkiu darbu, treči randa dar kitokių pasiteisinimų. Tačiau tie, kurie dalyvauja organizuotame veteranų gyvenime, juk irgi sutinka visas tas pačias, ir dar kitokias, kliūtis, betgi, nežiūrėdami sunkauso darbo, laiko stokos ir kitų stabdžių, jie yra veiklūs ramovėnai.

Gal vienus stabdo peržemas turimas karinis laipsnis, tai kitus, atrodo, stabdo peraugštas. Pirmu atveju tektų pasakyti, kad Ramovė apjungia visų laipsnių veteranus, eiliniu ir šauliu pradendant Su antraisiais, Ramovės ir Lietuvos labui, reiktų sutikti. Jiems vieta kur nors kitur.

Nei laiko stokos, nei darbo argu-

ARTIMIAUSIEJI SLA DARBAI IR RŪPESČIAI

Kaip žinia, dabar vyksta SLA naujų narių telkimo vėjus, kuris gavo reikšmingą Lietuviybės Vajaus vardą. Tad SLA Pildomoji Taryba, nežiurėdama atostogų meto, uoliai dirba. Iš svarbesniųjų sumanymų galima pažymėti tokius svarbesnius darbus.

Praeito SLA seimo pavedimu Įstatų Komisija tobulina šios seniausios lietuvių organizacijos Konstituciją. Šios dienos reikalavimai jau kitoki, negu buvo tada, kai senoji SLA konstitucija buvo surašyta. Tad pakeitimai neišvengiami.

Be to dar Įstatų Komisija ypatingą dėmesį atkreipė į ligoje pašalpos reikalą. Privačios apdraudos kompanijos plačiai praktikuoja ligoje pašalpos apdraudą. Lietuvių Susivienijimas taip pat ligi šiol turėjo ligoje pašalpos skyrių. Šios skyriaus veikla buvo gana gyva. Daugelis lietuvių, kurie gerai informuoti apie apdraudos reikalus, neina pas svetimus, nes žino, jog savoje organizacijoje jie gali gauti geriausias apdraudos sąlygas. Bet pastebėta, kad privačios kompanijos šią apdraudos rūšį nuolatos tobulina ir pritaiko publikos reikalavimams. Susivienijimas šiuo metu daro reikalingus tyrinėjimus ir rengia naują Ligoje Pašalpos draudimo planą, kuris atitiks visiems reikalavimams.

Susivienijimas jau dabar išmoka žymiai didesnes pašalpas ligoje negu komercinės apdraudos bendrovės. Kiekvienas gali įsitikinti, jog net garsiausios ir turtingiausios komercinės apdraudos kompanijos

mentas nėra pasiteisinimas nedalyvauti šiame svarbiame judėjime. Vienas N. Y. skyriaus valdybos narys dirba sunkų fizinį darbą, beto, ruošiasi savarankiškam bizniui, tačiau randa pakankamai laiko ir valdybos darbui. Kitas narys, gyvendamas pertoli, kad galėtų dalyvauti skyriaus susirinkimuose, palaiko ryšį laiškais ir atlieka reikalingiausias nario pareigas korespondencijos būdu. O nario pareigų tarpe yra ir viena iš maloniausių pareigų — susitikimas ir bendravimas su kitais.

Iš viso tektų veteranams tik pasakyti: užteks apsnūdimo ir apkiautimo. Kas jaučiasi esąs vertas laisvos Lietuvos, — kviečiamas jai dirbti buvusių ir būsimų jos karių eilėse.

Ramovėnas.

neiškoka daugiau pašalpų, negu Susivienijimas. Štai komercinė apdraudos kompanija "A."—už vieną duoklių dolerį išmoka 15 dol. pašalpos, kompanija "B."—16 dolerių o lietuviškasis Susivienijimas net 18 dolerių pašalpos išmoka už tą patį mokesį.

Projektuojama Ligoje Pašalpą taip pertvarkyti, kad apsidraudęs gautų ligi 200 dolerių į mėnesį. Naujai pritaikyta Ligoje Apdrauda bus tokia pati, kaip praktikuoja šio krašto stambiausios įstaigos, tik, žinoma, daug lengvesnėmis sąlygomis. Galima bus taip išplėsti Ligoje Pašalpą, kad apsidraudęs galėtų susižeidimo atveju gauti pašalpą ligoninėje ligi pusės metų.

VISUOMENĖS SANTYKIŲ KOMISIJOS VEIKLA

Praeitą vasarą Chicagoje įvyko Visuomenės Santykių komisijos pasitarimai, kuriuose apsvaistytą visą eilę aktualių klausimų.

Gerą patyrimą turintieji komercinių apdraudos kompanijų agentai, kaip pastebėta, daug lietuvių prikalba apsidrausti pas svetimtaučius, nors jokių geresnių sąlygų jie negali pasiūlyti. Susivienijimo organizatoriai dirba iš pasišventimo, jie mažai laiko turi tam reikalui ir jų darbo vaisiai esti, žinoma, menkesni. Todėl numatoma SLA naujų narių telkimo reikalą pagrindinai pertvarkyti, patobulinti ir pritaikyti naujiems gyvenimo reikalavimams. Šiais sumetimais projektuojama sudaryti tris atskiras sritis. Toms sritims vadovaus įgaliotiniai, kurie būdami patyrę apdraudos srityje galės daug padėti savo patarimais SLA organizatoriams. Projektuojamos sritys: Naujoji Anglija, Rytinės Valsitybės ir Vakarai. Ir SLA organizatoriai, jeigu daugiau žinių patyrimo turės, neabejotinai sėkmingiau dirbs.

JAUNIMO REIKALU

Ypatingo rūpesčio sudaro mūsų jaunimas. Tie metodai, kurie buvo pakankamai geri tėvams, jų vaikams dažnai jau nebetinka. Negali būti abejonės, kad jaunimas turi būti įtrauktas į lietuvišką veiklą ir pirmoje eilėje įrašytas į SLA narius, kas jam padės ištraukti į bendrą darbą.

Minėtame pasitarime prieita išvados, kad jaunimą galima pri-

traukti prie Susivienijimo tik per tėvus. Todėl numatoma parengti tėvams atsišaukimą, kurio tikslas kiek galima plačiau iškelti jaunimo dalyvavimo lietuvių darbuotėje klausimą.

Žymiai lietuvišką veiklą sustiprintų klūbai, jeigu jie būtų įsteigti prie Susivienijimo kuopų ir apskričių. Labai aktualus ir remtinas taupymo ir skolinimo kasų arba bankų steigimas prie Susivienijimo kuopų.

SENATVĖS PENSIJOS KLAUSIMAS

Labai daug narių neabejotinai paviliotų senatvės pensijos apdraudos skyrius, kuriuo galėtų pasinaudoti daugelis tautiečių. Sulaukę senatvės, tiesa, darbininkai gauna pensiją. Bet ji nėra didelė ir šios rūšies apdrauda galėtų lengvu būdu padidinti kiekvieno apsidraudusio pajamas senatvėje.

Vieni iš čia suminėty darbų ir sumanymų jau dabar vykdoma, o kiti parengiami ateinančių metų Susivienijimo Seimui, kuris įvyks Susivienijimo gimtinėje — Wilkes Barre, Pa.

B. Akstinas

SLA INFORMAVO SPAUDA

Š. m. spalio 16 d. Susivienijimo Lietuvių Amerikoje vadovybė buvo pakvietusi informacijos reikalui vietos lietuviškos spaudos atstovus. SLA prezidentas p. Kalinauskas pradžioje padarė bendrą pranešimą apie organizacijos veiklą ir naujus užsimojimus. Veiklą pasiryžta aktyvinti, persiorganizuojant didžiųjų draudimo bendrovių pagrindu.

Į žurnalistų pastatytus klausimus atsakė SLA prezidentas Kalinauskas, Dr. Vinikas ir ižd. Gugis. Paaikškėjo, jog SLA yra tikrai turtinga lietuviška savišalpinė—ekonominė organizacija, turinti per 14,000 narių. Jos turtas siekia daugiau 3,000,000 dolerių sumą. Dalyvavę spaudos atstovai, įsitikinę šios lietuviškos apdraudos organizacijos ekonominiu pajėgumu, pareiškė nuomonę, jog narių skaičius galėtų būti mažiausiai bent tris kartus didesnis. Prezidentas p. Kalinauskas atsakė, kad lietuvių esąs toks jau būdas—nepasitikėti savaisiais. Gi šiuo atveju, nepasitikėjimas yra tikrai be pagrindo.

Ši spaudos konferencija praėjo jaukioje nuotaikoje. Tikimasi, kad SLA vadovybė ir toliau palaikys artimus ryšius su spaudos žmonėmis, iš ko organizacijai bus tik nauda.

(p.)

RUSAI KOVOJE SU KOMUNIZMU

(Atkelta iš 184 psl.)

— Aš nematau tautos charakteryje nieko, kas leistų man galvoti, jog mes kada nors pamatysime šiame krašte laisvą vyriausybę...

Jeigu keletą metų išbuvusiam Rusijoje Amerikos diplomatai galėjo susidaryti šitoksai įspūdis, tai jau ši aplinkybė mums daug pasako

Apie kovą su komunizmu galvoja žmonės sotūs ir patenkinti. Tiesa, jie retkarčiais turi painių problemų, pavyzdžiui, streiką ar kovą tarp dviejų-trijų partijų. Bet komunizmas vis tik jiems pasilieka tolimas, nepasiekiantis pačios širdies. Pirmą kartą Korėjoje komunizmas kyštelėjo vakarų pasauliui savo gauruotą aištriais nagais leteną. Bet ir tai daug kas aiškinama aziatiškumu, anų kraštų atsilikimu. Kaip Amerikos diplomato nuomonės aidas skamba žinios apie rusų emigrantų mėginimus sujungti visas partijas ir grupes į vieną frontą prieš komunizmą. Amerikiečių komitetas Rusijos tautoms nuo komunizmo išvaduoti nesigali nei lėšų, nei energijos šiam darbui. Štai tretieji metai, kaip daromi mėginimai koku nors būdu suklijuoti bendrą centrą, kurs vadovautų kovai su komunizmu.

Ir jokių rezultatų.

Ne tik rusai nesutaria su vadinamomis mažumomis, bet ir pačių rusiškų politinių partijų tarpe nėra mažiausio sutarimo. Pasakysit, čia tik paprastas emigracinis reiškinyss. Betgi ne.

VILNIAUS KALNELIAI...

(Atkelta iš 178 psl.)

su aklu apie saulę kalbėti! Po Spalio 28-tosios visa Lietuvos (testa šiuo metu ir okupuotos!) gyvenimo centras pasaulio opinija nebe "Kauen" ar "Kowno", bet Vilnius. Taip iš lengvo įprato pasaulio spauda, parlamentai, diplomatai, diskusijose, dokumentuose ir žemėlapiuose. Pasaulis supras ir Lietuvos teises atsistatyti savo žemėje (ir pasiuntiniai pribus į Vilnių kaip sostinę, ir pirkliai ras kelią į Karaliaučių—didįjį Lietuvos uostą!), tik kalbėkim garsiau ir veikim sparčiau, tešėkime pasiryžę.

Šioje nepaprastai sunkioje kovoje reikalingas realus galvojimas, būtinos konstruktyvės idėjos. O tokio realaus galvojimo kaip tik čia ir pasigendama. Ukrainiečiai pirmieji daugumoje reikalauja savo tautai laisvės. Nors ne taip drąsiai, bet ir gudai palinkę atskirą respubliką kurti. Apie Kaukazo tautas nėra ko kalbėti, jos visos griežtai pasisako už nepriklausomas valstybes. Jeigu kairysis sparnas dar linkęs pripažinti tautų apsisprendimo teisę, tai visos kitos rusų emigrantų grupės kelia didžiausią triukšmą prieš "rasčlenitelius"—skaldytojus. Jeigu Ukrainoje taip gražūs kviečiai, o Kaukaze nafta, tai kaip gi jie gali atsisakyti nuo anų kraštų?

Bet tuo pat metu, kai galvojama apie minėtuos kraštuos esančius turtus, labai jau sunku atsimentinti apie senai žinomą teisę tautoms savarankiai spręsti savo likimą.

Nelabai seniai Muenchene dar kartą vyko ilgos ir skausmingos derybos dėl sudarymo vadinamojo koordinacinio centro, kurs vadovautų kovai su komunizmu. Derybos pasibaigė dar didesniu susiskaldymu. Vienu metu pasiskelbė net trys koordinaciniai centrai, kurių kiekvienas sakėsi esąs tikras

ir galįs atstovauti Rusijos tautas. Bet esmėje pasireiškė dvi žymiausios skiltys—tai dešinieji rusai ir iš antros pusės tautinės mažumos su negausiais kairesniojo sparno politiniais darbuotojais. Šios abi grupės susikalbėt negali net apie bendradarbiavimą esą negali būti šnekos.

Daugumas rusų emigrantų, ar senųjų — baltagvardiečių ar naujųjų — Stalino mokyklos auklėtinių, bet paskutiniu metu nuo komunizmo nusigrįžusių, gyvena išivaizduojamų aplinkybių veikiami. Jeigu yra nepriimtinas komunistinis imperializmas, tai ne kuo resnis ir baltgvardiečių pagarsėjęs šūkis — "edinaja nedelimaja", toji nedalomoji Rusija, juk kitaip neįmanoma be rusų valdžios patekusių tautų pavergimo.

Rusų tauta kovoje su komunizmu turėtų suvaidinti pirmąją vaidmenį. Bet lig šiai dienai mes dar nematome nei vieno žingsnio minima kryptimi.

Rusų tauta pasidalino į dvi dalis. Viena dalis turi aiškius nusistatymus ir žino ko nori, ji yra organizuota ir lig dantų ginkluota. Toji rusų tautos dalis yra priėmusi komunistinę doktriną. Antroji dalis, kuri sakosi nori kovoti su komunizmu, yra bejėgė ne dėl kurių nors kitų priežasčių, bet dėl jos vidujinių savybių, apie kurias kalbėjo čia minėtas Amerikos diplomatas.
K. Jagminas.

MJR. A. RUŽANCOVO SUKAKTIS

Neseniai mjr. Aleksandrui Ružancovui sukako 60 metų amžiaus

Nors amžiaus metų našta jau geroka, bet A. Ružancovas dar nepalūžta ir nepasėsta, kaip jau daugelis to amžiaus skundžiasi, kad nebegalįs dirbti ir savo kasdieninei duonai, ir tautai.

A. Ružancovas, darbu pelydamasis sau ir šeimai duoną, kaip ir visiems mums tremtiniams tenka, po dienos darbų nuovargio suranda laiko dirbti lietuviškąjį bibliografinį darbą.

"Kario" skaitytojams A. Rožancovas pažįstamas jau nuo Nepriklausomybės karų meto. 1920 m. pradėjo bendradarbiauti "Karyje" (kada jis dar vadinosi "Kariškių žodis") ir visą laiką buvo uolus jo bendradarbis.

Lietuvos kultūriniame gyvenime A. Ružancevas yra išvaręs plačių darbo vagų, ypač bibliografijos srityje. Tą darbą dirbo Nepriklaus

somoje Lietuvoje, jį atgaivino Vokietijoje, o dabar Amerikoje įsteigė Lietuvos Bibliografinę Tarnybą ir redaguoja "Knygų Lentyną."

Tarnaudamas Nepriklausomos Lietuvos kariuomenėje buvo Centrinės Kariuomenės Bibliotekos viršininku ir kariuomenės ugnegesių inspektoriumi. Bendradarbiavo ir su civilėmis ugnegesių organizacijomis. Bibliografija ir ugnegesyba jo mylimiausieji darbai. Iš tų sričių yra parašęs knygų bei brošiūrų.

Linkime Gerb. Jubiliatui dar ilgiausių darbo metų!

St. Širvys.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

GABIJA, neperijodinis literatūros žurnalas Nr. 4. Red. Stp. Zbarskas. 80 psl., kaina 1 dol. Šiame numeryje yra 18 autorių proza, poezija ir straipsniai. Adr.: Gabija, 335 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

KAREIVIAI APVERČIA RAUDONĄJĄ AGITATORĘ

Raulas Gurga

Vieną dieną ima ir atvyksta į mūsų pulką iš kompartijos centro siūstoji raudonoji agitatorė, taip sakant, tokia draugė. Nosis ir kiti veido bruožai nerodė, kad ji būtų lietuvių kilmės, o kai pradėjo lietuviškai kalbėti, tai gerokai gargaliavo. Bet tai mūsų nestebino, nes jau spėjome įprasti, kad šios rūšies mūsų piliečiai yra geriausieji liaudies draugai (pagal bolševikų terminą).

Tik mūsų tie nenuoramos kareiviai truputį simuliavo. Girdi, prisiklausome visokių pamokslų, bet koks perkūnas pradėjo sijonus siuntinėti į mūsų kareivines.

Visus kareivius ir karininkus sukvietė, geriau pasakius, suvarė į pulko salę. Draugai kareiviai susibūrė salės viduryje, o, šios raudonosios draugės žodžiais tariant, reakcionieriai karininkai išsirikiavo salės pasieniais.

Draugė agitatorė, mūs politrukų lydima, drąsiai su šypsena žengė arčiau stalo. Mes buvome lyg jos garbės sargyba. Už stalo kantriai jos laukė lietuviškas suolas. Draugė, pasiekusi suolą, striktelėjo lyg ožka ir jau nuo suolo žvelgė į salėje susirinkusius karius.

Atsikosėjo, akimis sumirksėjo ir pradėjo savo gražbylistę. Gerokai iškeikusi Smetoną ir jo rėžimą, pradėjo lyg guosti tuos vargšus draugus kareivius, kuriuos anksčiau karininkai reakcionieriai kankino, mušė ir visaip terorizavo. Girdi, kur šuniui nebuvo galima įeiti, ten ir kareiviui drausdavo užėiti.

Kareiviai pasižiūrėjo vienas į kitą. Daugeliui akys tik sublizgėjo, kaip katinų, ir sugriežė dantimis.

— Apie kokią kariuomenę ji kalba? — paklausė šalia stovintčio eilinis Dimša.

Užklaustasis pakraipė pečiais:

— Tur būt, apie rusų caro kariuomenę, o gal ir apie raudonąją. Kokie perkūnai suvoks, ką kvalla boba plepa.

Kareivių eilėse prasidėjo judėjimas, siūbavimas, lyg jūrų vilnys. Kuo toliau, tuo vilnys smarkiau siūbavo ir kareiviai pradėjo spaus-

tis arčiau stalo. Ir stalas, ir suolas pradėjo judėti, o su jais drauge judėjo ir ant suolo stovinti agitatorė.

Agitatorė pradėjo kareivius barti. Bet kuo daugiau ji barėsi, tuo kareiviai labiau grūdosi. Pagaliau užpakaliniai kareiviai taip pastūmėjo pirmuosius, kad šie apvertė stalą, suolą ir agitatorę. Užpakalyje stovintieji iš karto pamatė tik agitatorės kojas, aukštyn iškilusias, vėliau dingo ir jos, nes kareivių vilnis užgriuvo ją.

— Ponai karininkai, gelbėkit! — sukliko išsigandusi raudonoji agitatorė.

Karininkai, žvilgterėję vienas į kitą ir truputį šyptelėję, žinoma, išgelbėjo raudonąją draugę. Višiams buvo skanaus juoko, kad agitatorei nuo draugų kareivių keršto teko šauktis ponų karininkų pagalbos.

Kai komunistinės galvos pradėjo tyrinėti, kas čia buvo kaltas, kad kareiviai norėjo nuspausti draugę agitatorę, jiems trumpai ir drūtai buvo paaiškinta:

— Susimildami, nesuntinėkite į kareivines bobų ir netarnavusių kariuomenėje. Kas nori kalbėti kareiviams, pirma turi susipažinti su jų gyvenimu.

Raudonosios galvos galvojo galvojo ir vis dėlto priėjo išvados, kad sijonas kareivinėse netinka. Nuo to karto daugiau nebeatsiuntė pas mus agitatorių moterų.

Kartą mano raudonoji vadovybė pasišaukia mane ir trumpai drūtai įsako:

— Girdi, draugas Raulai, tu esi raštingas vyras. Skiriame tave pulko korespondentu, rašinėti iš mūsų gyvenimo į "Karių Tiesą."

Ir pradėjau rašinėti iš savo pulko gyvenimo. Parašiau trumpą žinutę, o jos apačioje prirašiau visą litaniją visų raudonųjų švietėjų: Lai gyvuoja tėvas, mokytojas ir visų vadas Stalinas, gyvavimų prirašiau visokiems maršalams Timošenkoms ir kitiems, ir Molotovui ir dar kai kam. Gyvavimų, valiavimų būdavo penkis kartus daugiau, negu pačios žinutės. Pasišauksiu,

kad panašius "gyvavimus" po žinutėmis ne aš išradau (šitokiems išradimams mano galvelė per kvaila), bet jų rasdavau "Tiesoje" ir kituose bolševikų laikraščiuose. Tik "Karių Tiesoje" kažkokie liaudies priešai sėdėjo. Palikdavo tik kokį vieną kitą šūkį, o vėliau pradėjo ir visus nubraukdavo.

Kol dar gyvavo Liaudies kariuomenė ir ėjo "Karių Tiesa," laisvai rašinėčiau ir nieko nebijočiau. Kai panaikino Lietuvos kariuomenę (nors iš pradžių ir liaudies vardu pavadintą) ir "Karių Tiesą," ir jų vietoje sudarė raudonąjį 29 teritorinį korpa ir laikraštपालािक "Raudonarmietį," rašymas pasunkėjo. Lietuvos kareiviai jau visai pasiuto ir pradėjo persekioti rašinėjančius į "Raudonarmietį."

Būdavo, pakyla vidurnaktį iš miego, surinka: "pavojus" arba "aliarmas," ir pradeda pagalvėmis laidytis vienas į kitą. Bet tų pagalių daugiausia kliūdavo "Raudonarmiečio" korespondentams. Gavau daugybę pagalių ir aš. Dėl tokių "pavojų" metė rašinėjimą net komjaunuoliai, politrukai ir šiaip nelietuviai. "Raudonarmietis" pritrūko korespondencijų iš kariuomenės dalių. Redakcijai teko į dalis siuntinėti savo korespondentus, kurie rankiodavo žinias ir visokiais slapyvardžiais pasirašinėdavo, kad atrodytų iš dalių gautos.

KITAME NUMERYJE: Buvęs Lietuvos saugumo (slaptosios politinės policijos) tarnautojas pasidaro šaunių šauniausias politrukas.

Lietuviai gabūs visuose darbuose, tad jie gali prasimušti ir prekyboje.

REIKALINGI

bendradarbiai — atstovai visuose kraštuose pardavinėti amerikietiškas

NYLON KOJINES IR BLIUSKUTES

* * *

Suinteresuotieji tų gaminių platinimu bei įvežimu ir norintieji uždirbti daugiau 50 dol. per dieną, prašomi rašyti lietuvių kalba šiuo adresu:

I N C E X

125 Broad St., New York 4, N. Y.
USA

DĖMESIO!

Jei dar neturi — įsigyk įdomią knygą

NUO IMSRĖS IKI ORINOKO

(Per fakirų žemę)
prašytą A. Sabaliausko.

Šioje knygoje rasi lietuvių misijonieriaus patyrimus ir išgyvenimus keliaujant per svetimus kraštus ir tautas. Ten ypač plačiai yra kalbama apie paslaptinę INDIJĄ — fakirų ir keturių dešimčių milijonų dievalių žemę.

Kaina \$2.50

Pavieniai ir platintojai ją gali gauti pas Mr. E. Dambrauską, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

SKAITYTOJUS KVIEČIAME ĮSIGYTI ŠIAS VERTINGAS KNYGAS

Rašant KARIO adresu, galima įsigyti šias knygas:

1. J. Petraitis, LAISVĖ GINANT, I-mas tomas, kaina.....\$2.00
2. J. Petraitis, KAIP JIE MUS SAUDĖ.....\$1.80
3. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELAS, I-mas tomas.....\$3.00
4. M. Biržiška, LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS, II-ras tomas.....\$3.00
5. Stasius Būdavas, LORETA, Mergaitės likimo romanas.....\$1.80
6. M. Vaitkus, ČIRIKSAS SIAUBE, Nevelė.....\$1.00
7. N. Butkienė, VELYKŲ PASAKOS, pasakos vaikams.....\$1.00
8. Vytė Nemunėlis ir Vyt. Augustinas, PO TĖVYNĖS DANGUM, eilijuota apyskaitė ir foto vaizdai.....\$2.00

Šios visos knygos yra vertingos suaugusiems, jaunimui ar mažiesiems. Siųskite užsakymus šiuo adresu:

K A R Y S
680 Bushwick Ave.,
Brooklyn 21, N. Y.

KARIO platintojas ir atstovas Chicagoje yra

Balys Brazdžionis,
4040 S. Francisco Ave.,
Chicago 32, Ill.

Mielus čikagiečius prašome žurnalo reikalais kreiptis į jį.

TAUPLYKITE PER PASTĄ, SAUGU IR PATOGU. MES APMO-KAME PASTO IŠLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street

STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,834
Improvement Loans	25,543
Loans on Savings Accounts	32,997
Federal Home Loan Bank Stock	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment	166,666
Parking Lot — 1415 Race Street	22,723
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances —	
Federal Home Loan Bank	850,000
Loans in Process	55,431
Other Liabilities	10,311
Employers' Retirement Reserve	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves	\$225,500
Surplus	547,778
TOTAL	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JOSŲ
INDĖLIAMS.

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118

Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsisteisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

ĮSIGYKITE VERTINGUS "LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

- "Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas.....\$3.00
"Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas.....\$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka.....\$2.50
"Žemė", poezijos antologija.....\$4.00
"Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusiųjų lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).

Knygos gaunamos "Kario" redakcijoje, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

K A R Y S VISŲ LIETUVIŲ ŽURNALAS

Įsigyk pats sau ir kitam dovanų nupirk knygą

S I E L A už S I E L A

parašytą saleziečio D. Pilla ir su-lietuvintą misijonieriaus kun. A. Sabaliausko, kurią išleido Lietuvių Saleziečių gimnazija Italijoje.

Knyga turi 307 puslapius, 43 paveikslus ir įrišta į kietus vrselius. Kaina \$2.00

Tai įdomi, intriguojanti istorinė apysaka, paimta iš realių gyvenimo įvykių.

Platintojai ir pavieniai ją gali gauti: Mr. E. Dambrauskas, 4501 So. Talman Ave., Chicago 32, Ill.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtbutinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

P r e n u m e r a t a (4 dol.) ar jos da-
lį kviečiame siųsti: K A R Y S, 680 Bush-
wick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

MASSARO BROS.

Geriausios rūšies kūrenamoji alyva—
Žibalas — Anglys — Aliejinių krosnių
įrengimas ir aptarnavimas.

601 MIDDLE NECK RD.
Saukite Great Neck 2-4468

STEAMBOAT INN ALMA KASMOČIUS, Vedėja

Įvairūs gėrimai, pirmos rūšies maistas
Salė šokiams, susirinkimams, vestuvėms ir
kitokiems pobūviams • Didelis ir gražus
daržas piknikams bei išvažiavimams.

89-91 Steamboat Rd., Great Neck, L. I.

TELEFONAI:

Great Neck 2-1546 • Great Neck 2-3389
(Biznio) (Rez.)

Maurice's Restoranas Great Neck'e

PIZZERIA specialistas, o taip pat gamina
puikius steikus, chops; galima gauti įvairiausios
žuvies, clams, shrimps ir kt.

Įvairiausi gėrimai: degtinė, vynas, alus, vais-
vandeniai.

Svetainėje veikia puikiausia vėsinimo
sistema

GREATNECKIEČIAI, UŽEIKITE ĮSITIKINTI!

150 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK

Tel.: Great Neck 4-2120

LIETUVIŲ DIENOS

MODERNISKAS ILIUSTRUOTAS MAGAZINAS

Kiekvienas lietuvis turėtų jį skaityti.
Metinė pren. \$4.00. Adresas:

9204 S. Broadway, L. A. 3. Calif.

VIKTOR SIWINSKI

BUV. STANLEY

MEAT MARKET

Naujai Pertvarkyta Įvairiausių Maisto
Produktų Krautuvė.

Geriausios kokybės visų rūšių mėsa, švie-
žios ir rūkytos dešros, sveikiausių ir
skaniausių rūšių ledai (ice cream), alus,
vaisvandeniai, sumuštiniai (sandwiches).

MALONUS IR SKUBUS PATARNAVI-
MAS ANGLŲ, LIETUVIŲ IR LENKŲ
KALBOMIS

156 Steamboat Rd. Great Neck, N. Y.

ELMWOOD SERVICE STATION

A. A. PLAKŠTIS & SON

Molonus savųjų patarnavimas lietuviams.
Čia pat gaunamos padangos, kameros, baterijos.

Visa pigiausiomis kainomis

Great Neck'o lietuviai! Naudokimės tikrai —

ELMWOOD SERVICE STATION

99 Steamboat Road,
GREAT NECK, N. Y.

DĖMESIO Great Necko LIETUVIAMS!

SKUBIAI! PIGIAI! GERAI!

Taisau radijo aparatus. Galu paimti iš namų ir
pristatyti atgal.

ALGIMANTAS URBONAS

"De Forest's Training" studentas:

156 Steamboat Rd., Great Neck, L. I., N. Y.

Tel.: Great Neck 2-6911R

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių
laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių
ir kitokių nusistatymų, todėl ypač bran-
gina visų lietuvių talką, nes tikrai bendro-
mis jėgomis galima pasiekti visiems rū-
pimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams \$4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atleikamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNHALL 3-9472

Memo

FROM THE DESK OF

JOSEPH F. GRIBAUSKAS

Taupykite savo pinigus pas MUS, kur jūsų kaimynai taupo pelningai nuo 1922 metų.

St. Anthony

Savings and Loan Association

1447 SOUTH 49th COURT
CICERO 50, ILLINOIS

JOSEPH F. GRIBAUSKAS Tel. TO 3-8131
VEDEJAS TURTAS \$6,500,000.00

"THE DYNAFLOW BUICK V-S"

DAN KURAITIS

RES. PHONE CEDARCREST 3-6161

MILDA BUICK INC.

907 WEST 35th STREET
CHICAGO 9, ILLINOIS

PHONE
Lafayette 3-2022

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.
Telefonas Grovehill 6-0142

1410 CO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYČIOS VIŠOSĖ MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

APLANKYK ERDVIAŲ IR PATOGIĄ SENIAUSĄ LIETUVIŲ BENDROVĖS KRAUTUVĘ

4181-83 Archer Ave.
Tel. Lafayette 3-3171
CHICAGO, ILL.

Rakandai, Pečiai, Televizijos, Refrigereitoriai, Plovimo Mašinos, Visos namų Reikmenys.

KAZYS KARAZIJA & CO.

GENERAL CONTRACTORS

ATLIEKA STATYBOS DARBŲ PROJEKTUS, SKAIČIAVIMUS, ŠAMATAS, DUODA TECHNIKUS PATARIMUS IR VYKDO STATYBOS DARBUS: NAUJŲ NAMŲ STATYBAS, SENŲ PASTATŲ PERDIRBIMUS IR SLAIP ĮVAIRIUS TAISYMAS.

2405 West 51st St., Chicago 32, Illinois
Telef.: Walbrook 5-9763